

**ΕΓΓΡΑΦΟ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ
ΤΟΝ ΟΡΙΣΜΟ ΣΧΕΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ
ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΑΡΞΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΥ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΜΕ
ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΙΣΧΥ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ
ΚΑΙ
ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ
ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΑΠΟΛΗΞΗΣ (ΤΕΡΜΑΤΙΣΜΟΣ) ΦΩΝΗΤΙΚΩΝ
ΚΛΗΣΕΩΝ ΣΕ ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΑ ΔΙΚΤΥΑ ΚΙΝΗΤΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑΣ ΣΕ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΧΟΝΔΡΙΚΗΣ
ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 7 ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2002/21/ΕΚ**

Αριθμός Εγγράφου:	ΕΑ2 2015
Ημερομηνία:	20/02/2015

Πίνακας Περιεχομένων

ΜΕΡΟΣ 1	ΣΥΝΟΨΗ.....	4
ΜΕΡΟΣ 2	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
2.1.	Νομοθετικό Πλαίσιο	8
2.2	Προσέγγιση Επιτρόπου	10
2.3.	Το Υφιστάμενο Ρυθμιστικό Πλαίσιο.....	12
2.4.	Συνεργασία με την Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού (ΕΠΑ).....	16
2.5.	Δομή Εγγράφου.....	16
ΜΕΡΟΣ 3	ΟΡΙΣΜΟΣ ΣΧΕΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ.....	18
3.1.	Εισαγωγή	18
3.2.	Κριτήρια για τον ορισμό της σχετικής αγοράς	20
3.3.	Η Σχετική Αγορά Προϊόντων και Υπηρεσιών	21
3.3.1	Εισαγωγή	21
3.3.2	Η λιανική αγορά υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας.....	22
3.3.3.	Η χονδρική αγορά απόληξης (τερματισμός) φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα κινητών επικοινωνιών.....	28
3.3.4.	Δυνατότητα Υποκατάστασης Ζήτησης.....	29
3.4.	Δυνατότητα Υποκατάστασης Προσφοράς.....	35
3.5.	Γεωγραφική Αγορά	37
3.6.	Συμπεράσματα.....	38
Μέρος 4	Ανάλυση Σχετικής Αγοράς.....	39
4.1.	Εισαγωγή.....	39
4.2.	Δομή και Μεριδία Αγοράς.....	40
4.3.	Δυνητικός Ανταγωνισμός.....	40

4.4.	Αντισταθμιστική Διαπραγματευτική Ισχύς.....	41
4.5.	Αντί-ανταγωνιστικές συμπεριφορές.....	42
4.5.1	Υπερβολική τιμολόγηση των τελών τερματισμού σε κινητά δίκτυα ..	43
4.5.2	Διακριτική (άνιση) τιμολόγηση των τελών τερματισμού σε κινητά δίκτυα	46
4.6	Αποτυχία της Αγοράς που Απαιτεί Ex-Ante (εκ των προτέρων) Ρυθμιστική Παρέμβαση.....	46
4.7	Συμπέρασμα	48
Μέρος 5	Προτεινόμενες Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις	50
5.1.	Εφαρμοστέες Αρχές κατά την Επιλογή των Ρυθμιστικών Υποχρεώσεων.....	50
5.2.	Προτεινόμενες Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις και Αιτιολόγηση.....	51
5.3.	Διαφάνεια	54
5.4.	Υποχρέωση Μη Διάκρισης.....	55
5.5.	Λογιστικός Διαχωρισμός	56
5.6.	Υποχρεώσεις Πρόσβασης και Χρήσης Ειδικών Ευκολιών Δικτύου.....	57
5.7..	Έλεγχος Τιμών & Κοστοστρεφής Τιμολόγηση	57
Μέρος 6	Αξιολόγηση Επιπτώσεων Προτεινόμενων Ρυθμιστικών Υποχρεώσεων	63
Παράρτημα Α	– Ερωτηματολόγιο προς Παροχείς.....	65
Παράρτημα Β	– Απαντήσεις Παροχέων στο Ερωτηματολόγιο του Παραρτήματος Α (Εμπιστευτικό).....	66
Παράρτημα Γ	- Έρευνα Καταναλωτών.....	67
Παράρτημα Δ	– Σχόλια Παροχέων στη Δημόσια Διαβούλευση και αξιολόγηση.....	68
Παράρτημα Ε	– Επιστολή ΕΠΑ.....	69
Παράρτημα ΣΤ	– Γλωσσάριο.....	70

ΜΕΡΟΣ 1 ΣΥΝΟΨΗ

Σύμφωνα με το σε ισχύ ρυθμιστικό πλαίσιο των ηλεκτρονικών επικοινωνιών ο Επίτροπος Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΡΗΕΤ) καλείται να ορίσει σχετικές αγορές στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές συνθήκες, καθώς και τη γεωγραφική διάσταση κάθε αγοράς μέσα στην επικράτεια, σύμφωνα με τη διαδικασία για τον ορισμό αγοράς η οποία περιγράφεται στην Οδηγία Πλαίσιο¹ και λαμβάνοντας υπόψη τη Σύσταση για τις Σχετικές Αγορές² (η Σύσταση). Στη συνέχεια ο ΕΡΗΕΤ οφείλει να εξετάσει το καθεστώς του ανταγωνισμού που υφίσταται σε κάθε αγορά και να αξιολογήσει το ενδεχόμενο καθορισμού οργανισμού/ών με Σημαντική Ισχύ στην Αγορά, λαμβάνοντας υπόψη τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Επιτροπής για την Ανάλυση και τη Σημαντική Ισχύ στην Αγορά³ (Κατευθυντήριες γραμμές για ΣΙΑ). Σύμφωνα με το άρθρο 48 (1) του Νόμου 112(Ι)/2004, μετά την ολοκλήρωση του ορισμού των σχετικών αγορών σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στα άρθρα 46 και 47 του Νόμου, ο Επίτροπος διεξάγει εξέταση του καθεστώτος ανταγωνισμού.

Σε περίπτωση που με το πέρας της ανάλυσης του καθεστώτος του ανταγωνισμού σε κάθε σχετική αγορά ο ΕΡΗΕΤ καταλήγει στον καθορισμό οργανισμού/ών με Σημαντική Ισχύ στην Αγορά (ΣΙΑ), τότε στα πλαίσια άσκησης των καθηκόντων του

---

¹ «Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (ΕΕ L 108 της 24.4.2002, σελ.33), (Οδηγία Πλαίσιο). Μεταφέρθηκε στην Κυπριακή Νομοθεσία ως Ν.112(Ι)/2004.

² «Σύσταση της Επιτροπής της 9^{ης} Οκτωβρίου 2014 σχετικά με σημαντικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, οι οποίες επιδέχονται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση, σύμφωνα με την οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (2014/710/ΕΕ)

«Σύσταση Αγορών της Επιτροπής της 17 Δεκεμβρίου 2007 για τις αγορές προϊόντων και/ή υπηρεσιών στο τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών που επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση σύμφωνα με την Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (Ε(2003)497 της 11^{ης} Ιουλίου 2003, ή άλλως 2003/311/ΕΚ, ΕΕ L 114 της 8.5.2003, σελ. 45).

³ «Κατευθυντήριες Γραμμές της Επιτροπής για την ανάλυση αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του κοινοτικού πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (2002/С/165/03, ΕΕ C 165/6 της 11.7.2002, σελ. 6). Μεταφέρθηκαν στην Κυπριακή Νομοθεσία με τα Διατάγματα Κ.Δ.Π.147/2005 και Κ.Δ.Π.148/2005.

επιβάλλει ρυθμιστικά μέτρα σύμφωνα με το άρθρο 16 της Οδηγίας Πλαίσιο με στόχο την:

- προώθηση του ανταγωνισμού,
- ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς, και
- προώθηση των συμφερόντων των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

A. Αναφορικά με τον ορισμό της σχετικής αγοράς

Στο χρονικό πλαίσιο της παρούσας ανάλυσης, στη σχετική αγορά χονδρικής Απόληξης (Τερματισμός) Φωνητικών Κλήσεων σε Μεμονωμένα Δίκτυα Κινητής Τηλεφωνίας, σε επίπεδο χονδρικής δεν υπάρχουν υποκατάστατα ζήτησης και προσφοράς, και η σχετική αγορά αντιστοιχεί σε όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας.

B. Σε σχέση με την αξιολόγηση του καθεστώτος του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά

- Η σχετική αγορά δεν παρουσιάζεται επαρκώς ανταγωνιστική,
- η CYTA, η MTN, η PrimeTel και η Cablenet, κατέχουν σημαντική ισχύ στη σχετική αγορά,
- η σχετική αγορά απαιτεί ex ante ρυθμιστική παρέμβαση.

Γ. Σε σχέση με τις προτεινόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις

Δεδομένου του αποτελέσματος της αξιολόγησης του καθεστώτος της σχετικής αγοράς και του καθορισμού της CYTA, της MTN της PrimeTel και της Cablenet ως οργανισμών με ΣΙΑ, ο ΕΡΗΕΤ είναι της άποψης ότι,

1. Σε ότι αφορά τη Cyta οι πιο κάτω ρυθμιστικές υποχρεώσεις πρέπει να διατηρηθούν:
  - i. Διαφάνεια,
  - ii. Υποχρέωση Μη Διάκρισης,
  - iii. Λογιστικός Διαχωρισμός,
  - iv. Υποχρεώσεις Πρόσβασης και Χρήσης Ειδικών Ευκολιών Δικτύου,
  - v. Υποχρέωση Έλεγχου Τιμών και Κοστολόγησης,

2. Σε ότι αφορά την MTN οι πιο κάτω υποχρεώσεις πρέπει να διατηρηθούν:

- i. Διαφάνεια,
- ii. Υποχρέωση Μη Διάκρισης,
- iii. Λογιστικός Διαχωρισμός,
- iv. Υποχρεώσεις Πρόσβασης και Χρήσης Ειδικών Ευκολιών Δικτύου,
- v. Υποχρέωση Έλεγχου Τιμών και Κοστολόγησης,

3. Σε ότι αφορά την PrimeTel οι πιο κάτω υποχρεώσεις πρέπει να επιβληθούν:

- i. Διαφάνεια,
- ii. Υποχρέωση Μη Διάκρισης,
- iii. Λογιστικός Διαχωρισμός, αναφορικά με τα στοιχεία του δικτύου τα οποία αφορούν αποκλειστικά την υπηρεσία τερματισμού κλήσεων σε μεμονωμένα κινητά δίκτυα. Ο Επίτροπος ασκώντας τη διακριτική ευχέρεια που προβλέπεται από το Νόμο, στο άρθρο 61(3), κρίνει ότι η υποχρέωση για την PrimeTel θα τύχει εφαρμογής κατά τα προβλεπόμενα στο εδάφιο (3) του εν λόγω άρθρου, δηλαδή θα εφαρμοστεί μόλις ο κύκλος εργασιών της εν λόγω εταιρείας, που σχετίζεται με δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, φθάσει τα 50 εκατομμύρια Ευρώ ετησίως.
- iv. Υποχρεώσεις Πρόσβασης και Χρήσης Ειδικών Ευκολιών Δικτύου
- v. Υποχρέωση Έλεγχου Τιμών και Κοστολόγησης,

4. Σε ότι αφορά την Cablenet οι πιο κάτω υποχρεώσεις πρέπει να επιβληθούν:

- i. Διαφάνεια,
- ii. Υποχρέωση Μη Διάκρισης,
- iii. Λογιστικός Διαχωρισμός, αναφορικά με τα στοιχεία του δικτύου τα οποία αφορούν αποκλειστικά την υπηρεσία τερματισμού κλήσεων σε μεμονωμένα κινητά δίκτυα. Ο Επίτροπος ασκώντας τη διακριτική ευχέρεια που προβλέπεται από το Νόμο, στο άρθρο 61(3), κρίνει ότι η υποχρέωση για την Cablenet θα τύχει εφαρμογής κατά τα προβλεπόμενα στο εδάφιο (3) του εν λόγω άρθρου,

δηλαδή θα εφαρμοστεί μόλις ο κύκλος εργασιών της εν λόγω εταιρείας, που σχετίζεται με δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, φθάσει τα 50 εκατομμύρια Ευρώ ετησίως.

iv. Υποχρεώσεις Πρόσβασης και Χρήσης Ειδικών Ευκολιών Δικτύου,

v. Υποχρέωση Έλεγχου Τιμών και Κοστολόγησης.

Ο Επίτροπος κατέληξε στα συμπεράσματα του αναφορικά με την αγορά 2 αφού αξιολόγησε τα αποτελέσματα της Δημόσιας Διαβούλευσης στο πλαίσιο της οποίας ο Επίτροπος συνέλεξε σχόλια από την αγορά σχετικά με τη διαδικασία που ακολουθήθηκε και τις θέσεις τις οποίες πήρε το ΓΕΡΗΕΤ αναφορικά με:

- τον ορισμό σχετικής αγοράς
- την ανάλυση του καθεστώτος του υφιστάμενου ανταγωνισμού και τον καθορισμό οργανισμού με σημαντική ισχύ στην αγορά, και
- το σχέδιο ρυθμιστικών μέτρων,

σε σχέση με την αγορά χονδρικής Απόληξης (Τερματισμός) Φωνητικών Κλήσεων σε Μεμονωμένα Δίκτυα Κινητής Τηλεφωνίας, σε επίπεδο χονδρικής (Αγορά 2). Τα σχόλια των συμμετεχόντων στη Δημόσια Διαβούλευση παρουσιάζονται σε σχετικό έγγραφο ως Παράρτημα Δ⁴.

---

⁴ Σημειώνεται ότι κατά την ημερομηνία διεξαγωγής της Δημόσιας Διαβούλευσης η εξεταζόμενη αγορά αντιστοιχούσε στην αγορά 7 της Σύστασης του 2007, ως εκ τούτου το έγγραφο διαβούλευσης το οποίο τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση αναφέρεται στην Αγορά 7.

ΜΕΡΟΣ 2 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

2.1. Νομοθετικό Πλαίσιο

Σύμφωνα με το σε ισχύ Κοινοτικό Ρυθμιστικό Πλαίσιο⁵ το οποίο προσβλέπει στη δημιουργία ενός κοινού εναρμονιστικού πλαισίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στοχεύει στη μείωση των εμποδίων εισόδου στην αγορά και την ενθάρρυνση των προοπτικών για αποτελεσματικό και υγιή ανταγωνισμό προς όφελος των καταναλωτών, οι προς ρύθμιση αγορές ορίζονται σύμφωνα με τις αρχές της Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας περί ανταγωνισμού και παρατίθενται στη σχετική Σύσταση⁶ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής λαμβανομένων υπόψη των εθνικών συνθηκών.

⁵ Βάση για το νέο κοινοτικό ρυθμιστικό πλαίσιο αποτελούν πέντε οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΕ):

- Οδηγία Πλαίσιο (βλ. υποσημείωση πιο πάνω).
- «Οδηγία 2002/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Μαρτίου 2002 σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες, καθώς και με τη διασύνδεσή τους» (Οδηγία για την πρόσβαση, ΕΕ L 108 της 24.4.2002, σελ. 7),
- «Οδηγία 2002/20/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002 για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (Οδηγία για την αδειοδότηση, ΕΕ L108 της 24.4.2002, σελ.21),
- «Οδηγία 2002/22/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002 για την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (Οδηγία καθολικής υπηρεσίας, ΕΕ L 108 της 24.4.2002, σελ.51),
- «Οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12^{ης} Ιουλίου 2002 σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (Οδηγία για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, ΕΕ L 201, 31/07/2002, σελ. 37),

όπως αυτές τροποποιήθηκαν από την Οδηγία 2009/140/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25^{ης} Νοεμβρίου 2009 και την Οδηγία 2009/136/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25^{ης} Νοεμβρίου 2009.

⁶ Σύσταση της Επιτροπής της 9^{ης} Οκτωβρίου 2014 σχετικά με σημαντικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, οι οποίες επιδέχονται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση, σύμφωνα με την οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (2014/710/ΕΕ)

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ της 17ης Δεκεμβρίου 2007 αναφορικά με σχετικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, οι οποίες επιδέχονται εκ των προτέρων κανονιστική ρύθμιση, σύμφωνα με την οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών [κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2007) 5406] (2007/879/ΕΚ), και Απιολογική Έκθεση αυτής. Μεταφέρθηκαν στην Κυπριακή Νομοθεσία με τα Διατάγματα Κ.Δ.Π.147/2005 και Κ.Δ.Π.148/2005, ως αυτά εκάστοτε τροποποιούνται. Βλ. υποσημείωση πιο πάνω.

Ο Επίτροπος Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΡΗΕΤ) καλείται στα πλαίσια των σχετικών προνοιών της νομοθεσίας να ορίσει σχετικές αγορές στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές συνθήκες και τη γεωγραφική διάσταση κάθε αγοράς μέσα στην επικράτεια, σύμφωνα με τη διαδικασία για τον ορισμό αγοράς η οποία περιγράφεται στην Οδηγία Πλαίσιο και λαμβάνοντας υπόψη τη Σύσταση. Στη συνέχεια ο Επίτροπος οφείλει να αναλύσει το καθεστώς του ανταγωνισμού που υφίσταται σε κάθε αγορά και να αξιολογήσει το ενδεχόμενο καθορισμού οργανισμού/ών με Σημαντική Ισχύ στην Αγορά (ΣΙΑ), βάσει και των Κατευθυντήριων Γραμμών⁷ της ΕΕ. Σύμφωνα με το άρθρο 48 (1) του Νόμου 112(Ι)/2004, «Μετά την ολοκλήρωση του ορισμού των σχετικών αγορών σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στα άρθρα 46 και 47 του Νόμου, ο Επίτροπος διεξάγει ανάλυση του καθεστώτος ανταγωνισμού». Σύμφωνα με το άρθρο 48(2) του Νόμου 112(Ι)/2004, «όπου ως αποτέλεσμα της ανάλυσης του ανταγωνισμού σε μια συγκεκριμένη αγορά, ο Επίτροπος διαπιστώνει ότι η αγορά δεν είναι επαρκώς ανταγωνιστική, ο Επίτροπος θα ορίζει πρόσωπο ή πρόσωπα με Σημαντική Ισχύ στην αγορά αυτή».

Σε κάθε μια από τις αναγνωρισθείσες αγορές, η Εθνική Ρυθμιστική Αρχή (ΕΡΑ) είναι δυνατό να παρέμβει εκ των προτέρων (ex-ante) στα πλαίσια άσκησης των καθηκόντων της μόνο εφόσον η υπό εξέταση αγορά αξιολογείται ως μη επαρκώς ανταγωνιστική και κατά συνέπεια πρέπει να καθοριστούν οργανισμός/οί με ΣΙΑ⁸. Ο νομοθετικός ορισμός της ΣΙΑ αντιστοιχεί ουσιαστικά στην έννοια της «δεσπόζουσας θέσης» που έχει ορισθεί στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου ως «η θέση οικονομικής ισχύος η οποία επιτρέπει σε ένα οργανισμό να συμπεριφέρεται σε σημαντικό βαθμό ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές του, τους πελάτες τους και τελικά τους καταναλωτές». Τα ρυθμιστικά μέτρα που μπορεί να επιβληθούν από την ΕΡΑ σε αγορά όπου διαπιστώνεται ύπαρξη οργανισμού/ών με ΣΙΑ πρέπει να είναι

⁷ «Κατευθυντήριες Γραμμές της Επιτροπής για την ανάλυση αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του κοινοτικού πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (2002/C/165/03, ΕΕ C 165/6 της 11.7.2002, σελ. 6). Μεταφέρθηκαν στην Κυπριακή Νομοθεσία με τα Διατάγματα Κ.Δ.Π.147/2005 και Κ.Δ.Π.148/2005, ως αυτά εκάστοτε τροποποιούνται. Βλ. υποσημείωση, πιο πάνω.

⁸ Βλ. το άρθρο 14 της Οδηγίας Πλαίσιο ως προς τον νομοθετικό ορισμό της ΣΙΑ.

κατάλληλα και αναλογικά και να αποσκοπούν στην επίτευξη στόχων πολιτικής, όπως αυτοί ορίζονται στο άρθρο 8 της Οδηγίας Πλαίσιο, που περιλαμβάνουν κυρίως την:

- προώθηση του ανταγωνισμού στην προσφορά υπηρεσιών/δικτύων/σχετικών διευκολύνσεων ηλεκτρονικών επικοινωνιών,
- ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς, και
- προώθηση των συμφερόντων των καταναλωτών.

Σε περίπτωση που η ΕΡΑ αξιολογεί μια αγορά ως αρκούντως ανταγωνιστική, τότε σύμφωνα με το άρθρο 16(3) της Οδηγίας Πλαίσιο η ΕΡΑ υποχρεούται:

- (α) να μην επιβάλλει ρυθμιστικές υποχρεώσεις σε οποιοδήποτε οργανισμό,
- (β) να αποσύρει από επηρεαζόμενο/ους οργανισμό/ούς ρυθμιστικές υποχρεώσεις οι οποίες επιβλήθηκαν στο παρελθόν.

2.2 Προσέγγιση Επιτρόπου

Ο Επίτροπος σύμφωνα με τις πρόνοιες του Ν.112(Ι)/2004⁹ και της σχετικής δευτερογενούς νομοθεσίας¹⁰, έχει συλλέξει δεδομένα και πληροφορίες από διάφορες πηγές οι οποίες καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα της αλυσίδας παραγωγής και κατανάλωσης (έρευνα καταναλωτών και απαντήσεις σε ερωτηματολόγια από παροχείς δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών) με στόχο να διεξάγει με κάθε λεπτομέρεια και στη βάση καθιερωμένων οικονομικών και νομικών αρχών τη δραστηριότητα ορισμού και ανάλυσης της σχετικής αγοράς.

Σημειώνεται ότι η εξέταση της σχετικής αγοράς στην οποία έχει προβεί ο Επίτροπος, περιλαμβάνει πέρα από την εξέταση της κατάστασης της αγοράς στο πρόσφατο παρελθόν και το συστατικό της «προοπτικής»¹¹, λαμβάνει δηλαδή υπόψη

⁹ Ο περί Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών Νόμος του 2004, Ν.112(Ι)/2004, 30^{ης} Απριλίου 2004.

¹⁰ Το περί Καθορισμού των Διαδικασιών Ορισμού και Ανάλυσης Αγορών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών Διάταγμα του 2005, Κ.Δ.Π.147/2005, 24/03/2005 και η περί Μεθοδολογίας Ορισμού των Αγορών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών Απόφαση του 2005, Κ.Δ.Π.148/2005, 24/03/2005, όπως έχουν τροποποιηθεί.

¹¹ Βλ. παρ. 20 των Κατευθυντήριων Γραμμών.

αναμενόμενες τεχνολογικές και οικονομολογικές εξελίξεις μέσα στην περίοδο που μεσολαβεί μέχρι την επόμενη ανάλυση της σχετικής αγοράς, η οποία τοποθετείται σε χρονικό ορίζοντα δύο (2) ετών από τον παρόντα χρόνο (χρονικό πλαίσιο παρούσας ανάλυσης).

Το παρόν έγγραφο τέθηκε σε Δημόσια Διαβούλευση με στόχο τη συλλογή σχολίων από τα ενδιαφερόμενα μέρη για τη διαδικασία που έχει ακολουθηθεί και τα συμπεράσματα στα οποία έχει καταλήξει ο Επίτροπος αναφορικά με:

- τον ορισμό σχετικής αγοράς,
- την ανάλυση του καθεστώτος του υφιστάμενου ανταγωνισμού και τον καθορισμό οργανισμού με σημαντική ισχύ στην αγορά, και
- το σχέδιο ρυθμιστικών μέτρων

σε σχέση με την αγορά:

- Απόληξη (Τερματισμός) Φωνητικών Κλήσεων σε Μεμονωμένα Δίκτυα Κινητής Τηλεφωνίας, σε επίπεδο χονδρικής (Αγορά 2).

Όλα τα σχόλια που λήφθηκαν κατά τη Δημόσια Διαβούλευση είναι διαθέσιμα προς όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, στην ιστοσελίδα του Γραφείου¹², με εξαίρεση πληροφορίες που έχουν δοθεί ως εμπιστευτικές και/ή ως επαγγελματικό απόρρητο και πάντα με βάση το Νόμο και τα βάσει αυτού εκδοθέντα Διατάγματα και εκδοθείσες Αποφάσεις.

Τα σχόλια των ενδιαφερομένων μερών λήφθηκαν υπόψη από τον Επίτροπο κατά την οριστικοποίηση του Εγγράφου Κοινοποίησης το οποίο θα σταλεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (στο εξής: «Επιτροπή») ως έγγραφο κοινοποίησης της αγοράς 2 σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 7 της Οδηγίας Πλαίσιο και στη Σύσταση Κοινοποίησης¹³

¹² Αρ. 8(3), 18(2) του Διατάγματος περί καθορισμού των διαδικασιών ορισμού και ανάλυσης της αγοράς, Κ.Δ.Π.127/2005.

¹³ «Σύσταση της Επιτροπής της 23^{ης} Ιουλίου 2003 για τις κοινοποιήσεις, τις προθεσμίες και τις διαβουλεύσεις που προβλέπονται στο άρθρο 7 της οδηγίας 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7^{ης}

2.3. Το Υφιστάμενο Ρυθμιστικό Πλαίσιο

Το 2009 σύμφωνα με το τότε εν ισχύ ρυθμιστικό πλαίσιο των ηλεκτρονικών επικοινωνιών ο Επίτροπος Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΡΗΕΤ) λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές συνθήκες, καθώς και τη γεωγραφική διάσταση της αγοράς τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα κινητά δίκτυα μέσα στην επικράτεια, σύμφωνα με τη διαδικασία για τον ορισμό αγοράς η οποία περιγράφεται στην Οδηγία Πλαίσιο¹⁴ και λαμβάνοντας υπόψη τη σε τότε ισχύ Σύσταση για τις Σχετικές Αγορές¹⁵ προέβηκε σε ορισμό της σχετικής αγοράς, ανέλυσε το καθεστώς του ανταγωνισμού στην αγορά και αξιολόγησε το ενδεχόμενο καθορισμού οργανισμού/ών με Σημαντική Ισχύ στην Αγορά, λαμβάνοντας υπόψη τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Επιτροπής για την Ανάλυση και τη Σημαντική Ισχύ στην Αγορά¹⁶ (Κατευθυντήριες γραμμές για ΣΙΑ).

Μαρτίου 2002 σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών», (κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό Ε(2003) 2647), 2003/561/ΕΚ.

¹⁴ «Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (ΕΕ L 108 της 24.4.2002, σελ.33), (Οδηγία Πλαίσιο). Μεταφέρθηκε στην Κυπριακή Νομοθεσία ως Ν.112(Ι)/2004.

¹⁵ Σύσταση Αγορών της Επιτροπής της 17 Δεκεμβρίου 2007 για τις αγορές προϊόντων και/ή υπηρεσιών στο τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών που επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση σύμφωνα με την Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (Ε(2003)497 της 11^{ης} Ιουλίου 2003, ή άλλως 2003/311/ΕΚ, ΕΕ L 114 της 8.5.2003, σελ. 45).

«Μεταφέρθηκε στην Κυπριακή Νομοθεσία στα Διατάγματα Κ.Δ.Π.147/2005 και Κ.Δ.Π.148/2005.

¹⁶ «Κατευθυντήριες Γραμμές της Επιτροπής για την ανάλυση αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του κοινοτικού πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (2002/С/165/03, ΕΕ C 165/6 της 11.7.2002, σελ. 6). Μεταφέρθηκαν στην Κυπριακή Νομοθεσία με τα Διατάγματα Κ.Δ.Π.147/2005 και Κ.Δ.Π.148/2005.

Στο χρονικό πλαίσιο της ανάλυσης, στη σχετική αγορά χονδρικής Απόληξης (Τερματισμός) Φωνητικών Κλήσεων σε Μεμονωμένα Δίκτυα Κινητών δεν υπήρξαν υποκατάστατα ζήτησης και προσφοράς, και η σχετική αγορά θεωρήθηκε ότι αφορά σε όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας. Σε σχέση με την αξιολόγηση του καθεστώτος του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά:

- Η σχετική αγορά δεν παρουσιαζόταν επαρκώς ανταγωνιστική,
- η CYTA και η MTN κατείχαν σημαντική ισχύ στη σχετική αγορά,
- η σχετική αγορά απαιτούσε ex ante ρυθμιστική παρέμβαση.

Με βάση την πιο πάνω ανάλυση, οι δύο παροχείς κινητής τηλεφωνίας στην Κύπρο, η CYTA και η MTN, καθορίστηκαν ως οργανισμοί με Σημαντική Ισχύ στην Αγορά χονδρικής Απόληξης (Τερματισμός) Φωνητικών Κλήσεων σε Μεμονωμένα Δίκτυα Κινητών Επικοινωνιών.

Δεδομένου του αποτελέσματος της αξιολόγησης του καθεστώτος της σχετικής αγοράς και του καθορισμού της CYTA και της MTN ως οργανισμών με ΣΙΑ, ο ΕΡΗΕΤ ήταν της άποψης ότι οι ρυθμιστικές υποχρεώσεις που είχαν ήδη επιβληθεί στην CYTA¹⁷, έπρεπε να διατηρηθούν, δηλ.:

- i. Διαφάνεια, η CYTA θα πρέπει να δημοσιεύει υπόδειγμα προσφοράς διασύνδεσης με τους όρους και προϋποθέσεις, συμπεριλαμβανομένων και των τελών, αναφορικά με την παροχή της υπηρεσίας τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα.
- ii. Υποχρέωση Αμεροληψίας (μη διάκρισης), η ρύθμιση αυτή απαγορεύει κάθε είδους διάκριση και καλύπτει οποιασδήποτε μορφής άνιση μεταχείριση των πελατών μιας εταιρείας έναντι των ανταγωνιστών της.
- iii. Λογιστικός Διαχωρισμός, αναφορικά με τα στοιχεία του δικτύου τα οποία αφορούν αποκλειστικά την υπηρεσία τερματισμού κλήσεων σε μεμονωμένα κινητά δίκτυα.

---

¹⁷ ΑΕ 22/2009.

iv. Υποχρεώσεις Πρόσβασης και Χρήσης Ειδικών Ευκολιών Δικτύου, ώστε να διασφαλιστεί η διαλειτουργικότητα των δικτύων. Η πρόσβαση παρά το γεγονός ότι παρέχεται και από τους δύο παροχείς, είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί η διαλειτουργικότητα των δικτύων και των επικοινωνιών.

v. Υποχρέωση Έλεγχου Τιμών και Κοστολόγησης, η παροχή της υπηρεσίας τερματισμού σε τιμές βάσει κόστους (LRIC) θεωρήθηκε ιδιαίτερα αποτελεσματική ώστε να αποτραπούν οποιοσδήποτε υπερβολικά υψηλές χρεώσεις πέραν του κόστους, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί στρέβλωση στην αγορά λόγω υπερβολικών χρεώσεων.

Παράλληλα, οι πιο κάτω υποχρεώσεις επιβλήθηκαν στην MTN¹⁸,

i. Διαφάνεια, η MTN θα πρέπει να δημοσιεύει υπόδειγμα προσφοράς διασύνδεσης με τους όρους και προϋποθέσεις, συμπεριλαμβανομένων και των τελών, αναφορικά με την παροχή της υπηρεσίας τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα.

ii. Υποχρέωση Αμεροληψίας (μη διάκρισης), η ρύθμιση αυτή απαγορεύει κάθε είδους διάκριση και καλύπτει οποιασδήποτε μορφής άνιση μεταχείριση των πελατών μιας εταιρείας έναντι των ανταγωνιστών της.

iii. Λογιστικός Διαχωρισμός, αναφορικά με τα στοιχεία του δικτύου τα οποία αφορούν αποκλειστικά την υπηρεσία τερματισμού κλήσεων σε μεμονωμένα κινητά δίκτυα.

iv. Υποχρεώσεις Πρόσβασης και Χρήσης Ειδικών Ευκολιών Δικτύου, είναι απαραίτητη ώστε να διασφαλιστεί η διαλειτουργικότητα των δικτύων. Η πρόσβαση παρά το γεγονός ότι παρέχεται και από τους δύο παροχείς, είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί η διαλειτουργικότητα των δικτύων και των επικοινωνιών.

v. Υποχρέωση Έλεγχου Τιμών και Κοστολόγησης. Η MTN είχε υποχρέωση καθορισμού μέγιστου ύψους τελών τερματισμού φωνητικών κλήσεων στο δίκτυο κινητής τηλεφωνίας της MTN ισοδύναμο με το αντίστοιχο κοστοστρεφές τέλος τερματισμού της CYTA και

---

¹⁸ ΑΕ 23/2009.

- Πλέον 35% την περίοδο 1.01.2010 έως και 31.12.2010
- Πλέον 25% την περίοδο, 1.1.2011 έως και 31.12.2011
- Πλέον 13% την περίοδο, 1.1.2012 έως και 31.12.2012

Η ασύμμετρη αυτή ρύθμιση δικαιολογήθηκε ως εξής:

Στον υπό εξέταση χρόνο ήταν εύλογο να θεωρήσει κανείς ότι το πραγματικό κόστος της MTN για τον τερματισμό κλήσεων στο αρχικό στάδιο ανάπτυξης του δικτύου της ήταν υψηλότερο εκείνου τόσο της Cyta όσο και των περισσοτέρων κινητών δικτύων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, πού υφίστανται ήδη προ πολλού. Αυτό επειδή η MTN, μεταξύ άλλων λόγων,

- (α) δεν είχε ακόμη σημαντικές οικονομίες κλίμακας, εξ αιτίας του μικρού μεγέθους του δικτύου της και αριθμού των συνδρομητών της,
- (β) είχε πρόσθετα έξοδα (πρόσληψης και εκπαίδευσης προσωπικού, διαφήμισης, διαπραγμάτευσης εμπορικών συμφωνιών, κόστος περιαγωγής, κλπ) που συνδέονται με την αρχική ανάπτυξη ενός δικτύου και που βαρύνουν ως εκ τούτου ποσοστιαία λιγότερο την Cyta,
- (δ) δεν είχε αποσβέσει τις επενδύσεις για το δίκτυό της, σε αντίθεση με την Cyta, το κινητό δίκτυο της οποίας υφίσταται εδώ και πολλά χρόνια,
- (ε) δεν είχε τις οικονομίες συγκέντρωσης καθέτων και οριζοντίων δραστηριοτήτων που έχει η Cyta σε ένα εταιρικό σχήμα, με κοινό προσωπικό, εταιρικό προφίλ, εξοπλισμό κλπ.
- (στ) Η πλήρης συμμετρία δεν ήταν αυτοσκοπός από τη στιγμή που οι δύο παροχείς στην Κύπρο διατηρούσαν, πανευρωπαϊκά, τα χαμηλότερα τέλη τερματισμού.

Ο ΕΡΗΕΤ ήταν της θέσης ότι η εφαρμογή της αρχής της κοστοστρέφειας για τον παραδοσιακό παροχέα ήταν η αποδοτικότερη υποχρέωση η οποία μπορούσε να επιβληθεί στον τερματισμό κλήσεων σε κινητά δίκτυα στην Κύπρο λαμβάνοντας υπόψη τη διαπραγματευτική ισχύ που κατείχε ο παραδοσιακός παροχέας η οποία

εκπλήγαζε τόσο από τα υφιστάμενα μερίδια αγοράς του όσο και από την μη ύπαρξη εναλλακτικών προϊόντων στην συγκεκριμένη αγορά.

2.4. Συνεργασία με την Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού (ΕΠΑ)

Σύμφωνα με το άρθρο 50 (1) του Ν.112(Ι)/2004 ο Επίτροπος διαβουλεύεται με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς στα πλαίσια Δημόσιας Διαβούλευσης, καθώς και με την Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού (ΕΠΑ). Σύμφωνα με το άρθρο 50(2) του Ν.112(Ι)/2004, ο Επίτροπος διαβουλεύεται με τα ενδιαφερόμενα μέρη πριν την κοινοποίηση σε ΕΕ.

Κατά τη διεξαγωγή της διαδικασίας εξέτασης της σχετικής αγοράς ο ΕΡΗΕΤ συνεργάστηκε με την ΕΠΑ όπως επιβάλλει η Σύσταση και οι Κατευθυντήριες Γραμμές. Η ΕΠΑ εκ πρώτης όψεως δεν έχει λόγους οποιασδήποτε ένστασης ως τα πορίσματα που καταγράφονται στο παρόν έγγραφο.

Η επιστολή της ΕΠΑ παρουσιάζεται αυτούσια στο Παράρτημα Ε του εγγράφου.

2.5. Δομή Εγγράφου

Η δομή του υπολοίπου κειμένου του παρόντος εγγράφου έχει ως εξής:

Μέρος 3:	Ορισμός της Σχετικής Αγοράς
Μέρος 4:	Ανάλυση της Σχετικής Αγοράς
Μέρος 5:	Προτεινόμενες Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις
Μέρος 6:	Αξιολόγηση Επιπτώσεων προτεινόμενων Ρυθμιστικών Υποχρεώσεων
Παράρτημα Α:	Ερωτηματολόγιο προς Παροχείς
Παράρτημα Β:	Απαντήσεις Παροχών στο Ερωτηματολόγιο του Παραρτήματος Α
Παράρτημα Γ:	Αποτελέσματα Έρευνας Καταναλωτών

**Εξέταση 2: Απόληξη (Τερματισμός) Φωνητικών Κλήσεων σε Μεμονωμένα Δίκτυα Κινητής Τηλεφωνίας,
σε επίπεδο χονδρικής**

Έγγραφο Κοινοποίησης

20/02/2015

Παράρτημα Δ:	Σχόλια Παροχέων στη Δημόσια Διαβούλευση
Παράρτημα Ε:	Επιστολή ΕΠΑ
Παράρτημα ΣΤ:	Γλωσσάριο

ΜΕΡΟΣ 3 ΟΡΙΣΜΟΣ ΣΧΕΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

3.1. Εισαγωγή

Σύμφωνα με το άρθρο 4 της Απόφασης¹⁹ του Επιτρόπου, ο ΕΡΗΕΤ καλείται να προχωρήσει στη διαδικασία ορισμού των σχετικών αγορών που ανταποκρίνονται στις συνθήκες της εθνικής αγοράς και στην προκείμενη περίπτωση στην ανάλυση της σχετικής αγοράς αναφορικά με την «απόληξη (τερματισμός) φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας, σε επίπεδο χονδρικής» και στην εκτίμηση του καθεστώτος του ανταγωνισμού στη σχετική αυτή αγορά, σύμφωνα με την Οδηγία Πλαίσιο, τη Σύσταση και τις Κατευθυντήριες γραμμές.

Ο στόχος της διεξαγωγής της διαδικασίας ορισμού της αγοράς, η οποία αποτελεί μέσο για την αξιολόγηση της επάρκειας του ανταγωνισμού και κατ' επέκταση της αναγκαιότητας επιβολής ex-ante ρυθμιστικών υποχρεώσεων, είναι να αναγνωρίσει μέσα από μια συστηματική διαδικασία τους ανταγωνιστικούς περιορισμούς που οι δραστηριοποιημένοι παροχείς σε μια αγορά αντιμετωπίζουν. Μέσα από μια τέτοια διαδικασία αναγνωρίζονται οι πραγματικοί και οι εν δυνάμει ανταγωνιστές οι οποίοι δυνατόν να περιορίσουν αλλήλους από του να επιδεικνύουν συμπεριφορά ανεξάρτητη από αυτή που θα αναμένετο ως αποτέλεσμα της ύπαρξης αποδοτικού ανταγωνισμού.

Το αποτέλεσμα του ορισμού της σχετικής αγοράς εξαρτάται από την κατάληξη της εφαρμογής των κριτηρίων υποκατάστασης ζήτησης και υποκατάστασης προσφοράς καθώς και από τον χρόνο που έχει καθορισθεί ως χρονικό πλαίσιο της παρούσας εξέτασης²⁰.

---

¹⁹ Κ.Δ.Π. 148/2005.

²⁰ Η ex-ante ρύθμιση αφορά στον εντοπισμό έλλειψης επαρκούς ανταγωνισμού μέσα σε ένα συγκεκριμένο χρονικό πλαίσιο (χρονικό πλαίσιο παρούσας ανάλυσης).

Σύμφωνα με νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων²¹, μια σχετική αγορά προϊόντων περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που είναι επαρκώς εναλλάξιμα ή υποκατάστατα, όχι μόνο αναφορικά με τα αντικειμενικά τους χαρακτηριστικά, βάσει των οποίων είναι ιδιαίτερα κατάλληλα για την ικανοποίηση των διαρκών αναγκών των καταναλωτών, τις τιμές τους ή την επιδιωκόμενη χρήση τους, αλλά και τις συνθήκες του ανταγωνισμού όπως και την ύπαρξη της προσφοράς και της ζήτησης στην εν λόγω αγορά. Επομένως, ο καθορισμός της σχετικής αγοράς θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη όλες τις υπηρεσίες που οι τελικοί χρήστες χρησιμοποιούν για τις ίδιες ανάγκες (τελική χρήση).

Σημειώνεται ότι η χρήση του όρου «σχετική» αγορά υποδηλεί αξιολόγηση και της γεωγραφικής διάστασης της αγοράς, δηλαδή αξιολόγηση της προσφοράς/ζήτησης υπηρεσιών/προϊόντων σε μια γεωγραφική περιοχή και της ομοιογένειας στις συνθήκες ανταγωνισμού που παρατηρούνται, και η οποία δύναται να διακριθεί από γειτονική γεωγραφική περιοχή, στην οποία οι συνθήκες ανταγωνισμού είναι ουσιωδώς διαφορετικές²².

Επιπρόσθετα, αναγνωρίζεται ότι παραδοσιακά²³ στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών το γεωγραφικό εύρος μιας αγοράς καθορίζεται από την έκταση που καλύπτει το δίκτυο ή/και από πιθανούς περιορισμούς που επιβάλλονται από νομικά ή ρυθμιστικά μέτρα.

---

²¹ Υπόθεση 322/81, *Michelin v. Commission* (1983) ECR 3461; Υπόθεση IV/31.533 και IV/34.072 *AKZO v Commission*; Υπόθεση C-62/86 [1991] ECR I-3359; Υπόθεση C-333/94 *TetraPak v Commission*.

²² Υπόθεση 27/76 *United Brands v. Commission* (1978) ECR 207.

²³ Υπόθεση IV/M.1025, *Mannesman/Olivetti/Infostrad*.

3.2. Κριτήρια για τον ορισμό της σχετικής αγοράς

Οι κύριοι ανταγωνιστικοί περιορισμοί που εξετάζονται κατά την αξιολόγηση της συμπεριφοράς των παροχέων σε μια αγορά αφορούν στη:

- (α) δυνατότητα υποκατάστασης από την πλευρά της ζήτησης²⁴ και στη
- (β) δυνατότητα υποκατάστασης από την πλευρά της προσφοράς²⁵.

Ένας τρίτος παράγοντας ανταγωνιστικού περιορισμού που μπορεί να λαμβάνεται υπόψη αφορά το ενδεχόμενο εν δυνάμει (δυναμικού) ανταγωνισμού. Η διαφορά μεταξύ του εν δυνάμει ανταγωνισμού και της δυνατότητας υποκατάστασης της προσφοράς έγκειται στο γεγονός ότι η υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς αντιδρά σχετικά άμεσα σε πιθανή αύξηση τιμής ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας χωρίς σημαντικά έξοδα επένδυσης, ενώ ο εν δυνάμει ανταγωνισμός χρειάζεται περισσότερο χρόνο πριν ξεκινήσει να προσφέρει υπηρεσίες στην αγορά και η είσοδος του συνοδεύεται από σημαντική επένδυση.

Ο Επίτροπος στο πλαίσιο του ορισμού της σχετικής αγοράς έλαβε υπόψη τα κριτήρια που αφορούν τη δυνατότητα υποκατάστασης από την πλευρά της ζήτησης και της προσφοράς, και χρησιμοποίησε σε αυτό το πλαίσιο, όπου αυτό εφαρμοζόταν, τον «έλεγχο υποθετικού μονοπωλίου»²⁶ (Hypothetical Monopolist Test ή SSNIP Test = Small but Significant Non-transitory Increase in Price). Στα πλαίσια αυτού του ελέγχου (SSNIP) μια υπηρεσία (ή ομάδα υπηρεσιών) συνιστά σχετική αγορά εάν ένας υποθετικός μονοπωλιακός παροχέας μπορεί να επιβάλει μια μικρή (5-10%) και όχι

²⁴ Επιτρέπει τον καθορισμό των προϊόντων προς τα οποία οι χρήστες μπορούν να στραφούν σε περίπτωση που παρατηρηθεί σχετική αύξηση τιμής σε ένα προϊόν της ίδιας αγοράς. Δεν είναι απαραίτητη η στροφή της πλειοψηφίας των καταναλωτών σε ένα άλλο προϊόν. Αρκεί ένας επαρκής αριθμός καταναλωτών να μεταπηδήσει σε άλλο προϊόν για να καταστήσει την αλλαγή της τιμής μη κερδοφόρα.

²⁵ Επιτρέπει την αξιολόγηση της δυνατότητας εισόδου παροχέων που δεν είναι ενεργοί στη σχετική αγορά ως αποτέλεσμα της σχετικής αύξησης στην τιμή προσφοράς.

²⁶ Βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής για την Πρόσβαση (EE C 265 της 22.8.1998, σελ. 2), παρ. 46 και Υπόθεση T-83/91, Tetra Pak κατά Επιτροπής [1994] συλλογή II-755, παρ. 68. Σημειώνεται ότι για τους σκοπούς της παρούσας ανάλυσης ο έλεγχος SSNIP χρησιμοποιείται ως εργαλείο αξιολόγησης της ύπαρξης ανταγωνισμού μεταξύ διαφορετικών προϊόντων ή υπηρεσιών

μεταβατική αύξηση στην τιμή της υπηρεσίας πέραν του επιπέδου που ορίζει ο ανταγωνισμός χωρίς να μειωθούν οι πωλήσεις του σε σημείο που η αύξηση αυτή να τον καθιστά μη επικερδή²⁷.

Ο Επίτροπος ακολούθησε την Ανακοίνωση της Επιτροπής για τον ορισμό των σχετικών αγορών²⁸ και έλαβε υπόψη τον παράγοντα του εν δυνάμει ανταγωνισμού κατά την αξιολόγηση του καθεστώτος του ανταγωνισμού στις σχετικές αγορές.

3.3. Η Σχετική Αγορά Προϊόντων και Υπηρεσιών

3.3.1 Εισαγωγή

Οι υπηρεσίες υπό εξέταση είναι αυτές που αφορούν στον τερματισμό φωνητικών κλήσεων σε δίκτυα κινητής τηλεφωνίας 2^{ης} και 3^{ης} γενιάς ή/και νεότερων τεχνολογιών 4G και οι οποίες αποτελούν απαραίτητη συνιστώσα για την ολοκλήρωση των κλήσεων των συνδρομητών σταθερής ή και κινητής τηλεφωνίας. Τις υπηρεσίες τερματισμού τις προμηθεύεται ο παροχέας του καλούντος συνδρομητή από τον παροχέα κινητού δικτύου του καλούμενου συνδρομητή. Ο παροχέας που εκκινεί την κλήση μπορεί να είναι παροχέας σταθερής ή κινητής τηλεφωνίας ή ακόμα και ο ίδιος ο παροχέας που τερματίζει την κλήση για τις περιπτώσεις εκείνες όπου η κλήση αφορά δύο συνδρομητές του ίδιου δικτύου (on-net κλήση).

Ο τερματισμός κλήσεων σε κινητά δίκτυα στην Κύπρο πραγματοποιείται και χρεώνεται σε επίπεδο χονδρικής από τον παροχέα του δικτύου κινητής του καλούμενου ανεξάρτητα από εάν είναι παροχέας κινητού δικτύου (MNO) ή παροχέας κινητού ιδεατού δικτύου (MVNO), στο δίκτυο από το οποίο εκκινεί η κλήση. Το τέλος τερματισμού αποτελεί συνιστώσα της τιμής λιανικής την οποία ο καλών πληρώνει.

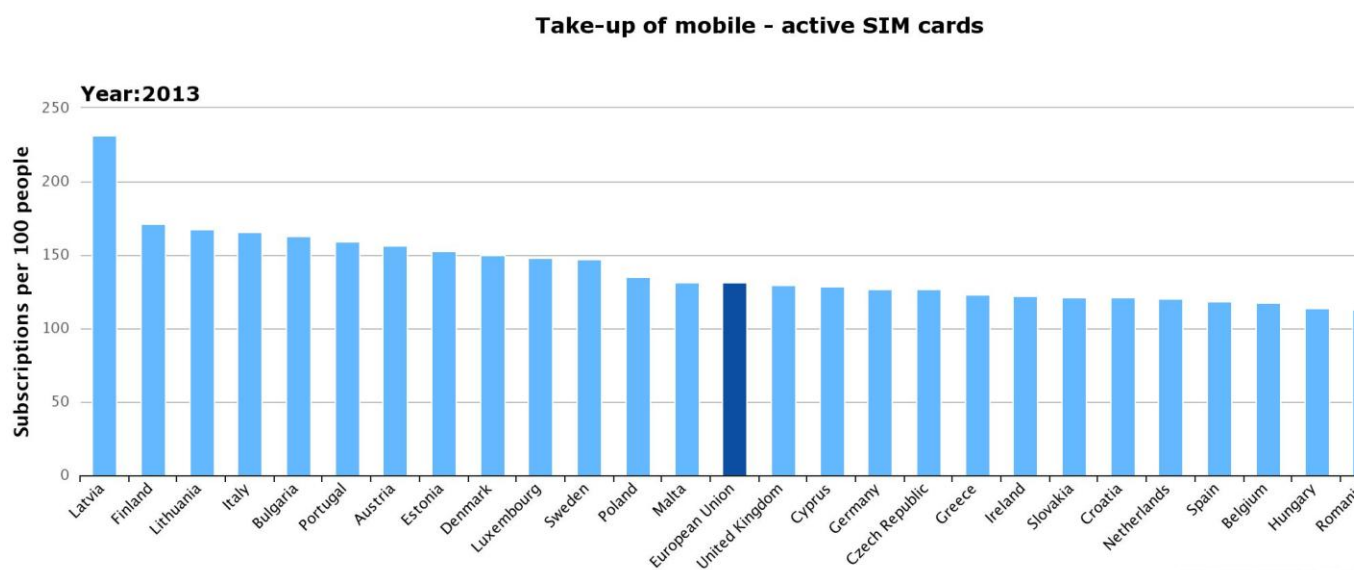
²⁷ Βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές, παρ.40.

²⁸ Ανακοίνωση της Επιτροπής για τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού (Επίσημη Εφημερίδα C 372 της 9,12,1997, σ. 5).

3.3.2 Η λιανική αγορά υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας

Ο ΕΡΗΕΤ θεωρεί ότι η λιανική αγορά κινητής τηλεφωνίας στην Κύπρο διαφέρει σημαντικά από αυτήν άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η διαφορά δεν παρουσιάζεται στη διείσδυση των γραμμών κινητής τηλεφωνίας η οποία, προσεγγίζει το 129,6 του πληθυσμού²⁹ σε σύγκριση με τον μέσο όρο Ε.Ε. 131.6%, βλ. Γράφημα 1, αλλά στο βαθμό συγκέντρωσης των μεριδίων αγοράς. Αυτό είναι απόρροια της ύπαρξης δύο μόνο παροχέων δικτύων κινητής τηλεφωνίας, της Cyta και της MTN, μετά από σχετική αδειοδότηση φάσματος. Την περίοδο 2011-2013 δραστηριοποιήθηκε στην αγορά και παροχέας εικονικού δικτύου (MVNO) ως επακόλουθο σχετικής ρυθμιστικής υποχρέωσης που επιβλήθηκε στον παροχέα με ΣΙΑ κατά τον προηγούμενο κύκλο εξέτασης της σχετικής αγοράς.

Γράφημα 1: Διείσδυση Κινητής Τηλεφωνίας στις χώρες μέλη της Ε.Ε.

Ο ΕΡΗΕΤ κρίνει σκόπιμο, πριν αναλυθεί η αγορά της απόληξης (τερματισμός) φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα κινητών επικοινωνιών, να γίνει σχετική αναφορά στην λιανική αγορά υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας. Το προκαταρκτικό αυτό βήμα είναι κρίσιμο μια και σύμφωνα με τις σχετικές συστάσεις της Επιτροπής, η

²⁹ Πηγή: Παρατηρητήριο αγοράς ΓΕΡΗΕΤ, Πρώτο εξάμηνο 2013.

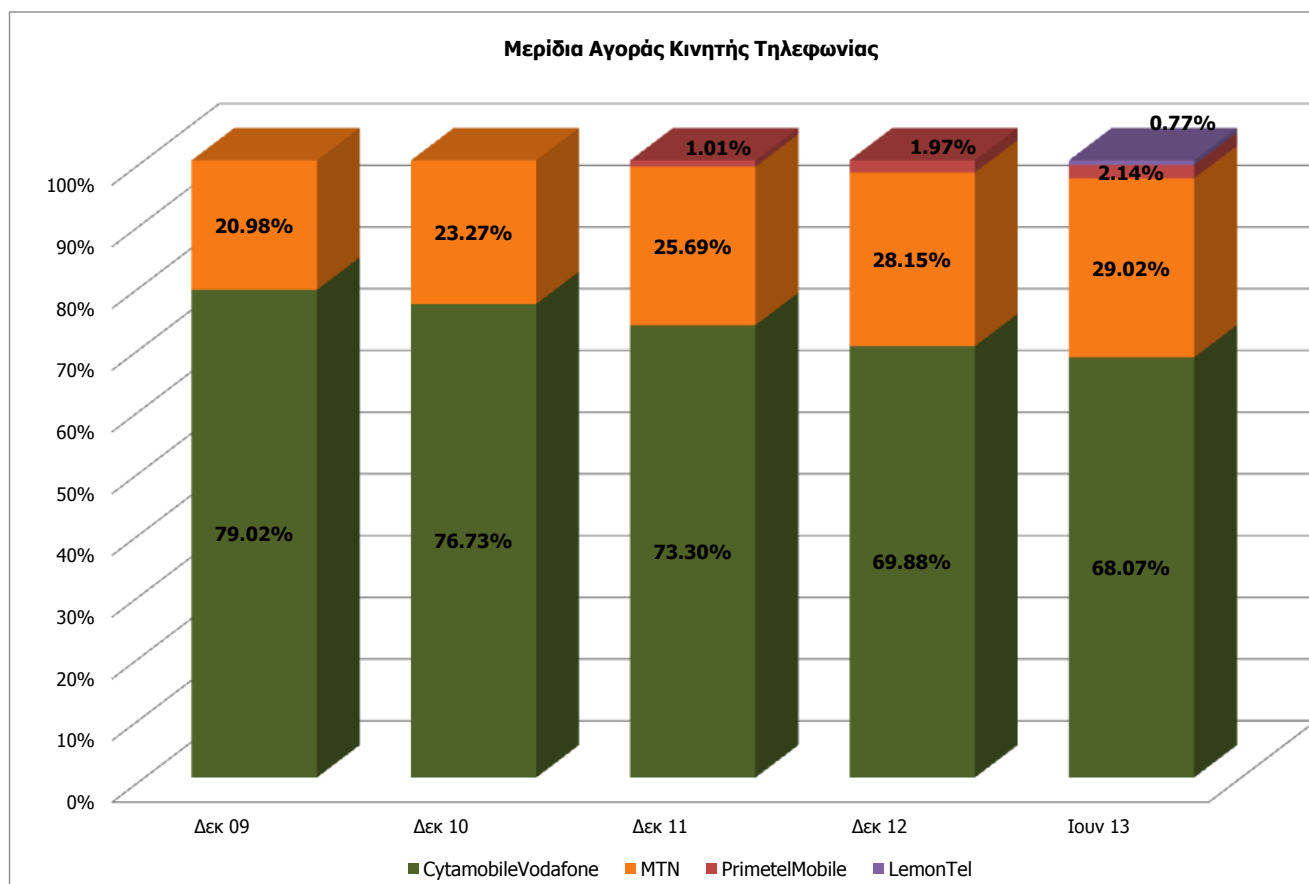
Εξέταση 2: Απόληξη (Τερματισμός) Φωνητικών Κλήσεων σε Μεμονωμένα Δίκτυα Κινητής Τηλεφωνίας, σε επίπεδο χονδρικής

Έγγραφο Κοινοποίησης

20/02/2015

δομή της αγοράς και ο βαθμός του ανταγωνισμού σε επίπεδο λιανικής πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη πριν να εξετασθεί ο βαθμός ανταγωνισμού και, τελικά, η ανάγκη και ο βαθμός ρυθμιστικής επέμβασης σε επίπεδο χονδρικής αγοράς (δηλαδή, στην προκείμενη περίπτωση, στην αγορά τερματισμού φωνητικών κλήσεων).

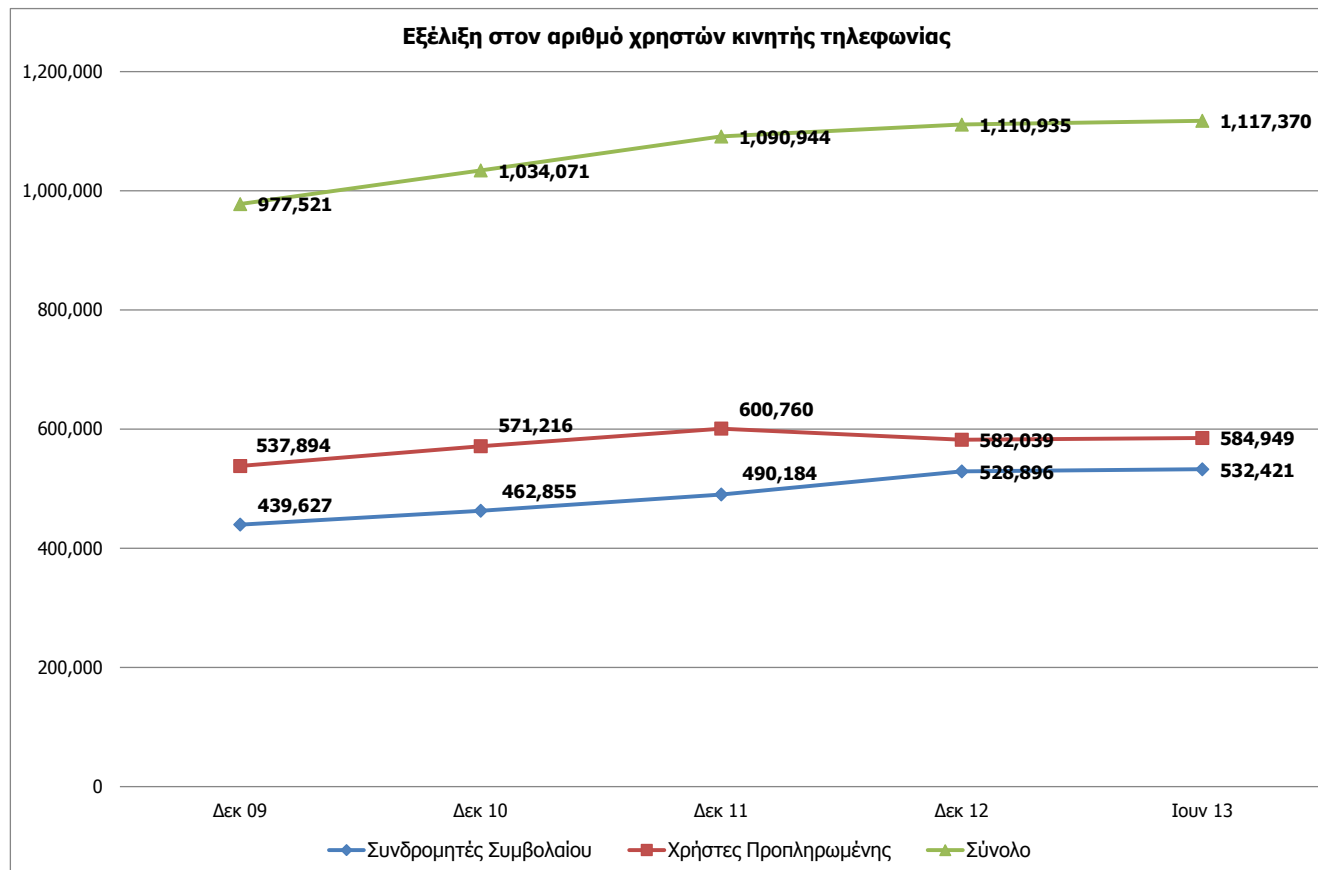
Γράφημα 2³⁰: Εξέλιξη Μεριδίων Αγοράς Κινητής Τηλεφωνίας

Στο Γράφημα 2 παρουσιάζεται η τάση και η εξέλιξη των μεριδίων αγοράς με τα αντίστοιχα ποσοστά για τις εταιρείες κινητής τηλεφωνίας.

³⁰ Σημειώνεται ότι τα μερίδια αγοράς για την εταιρεία LemonTel αφορούν την δραστηριότητα της ως ESP.

Γράφημα 3: Εξέλιξη αριθμού χρηστών κινητής τηλεφωνίας

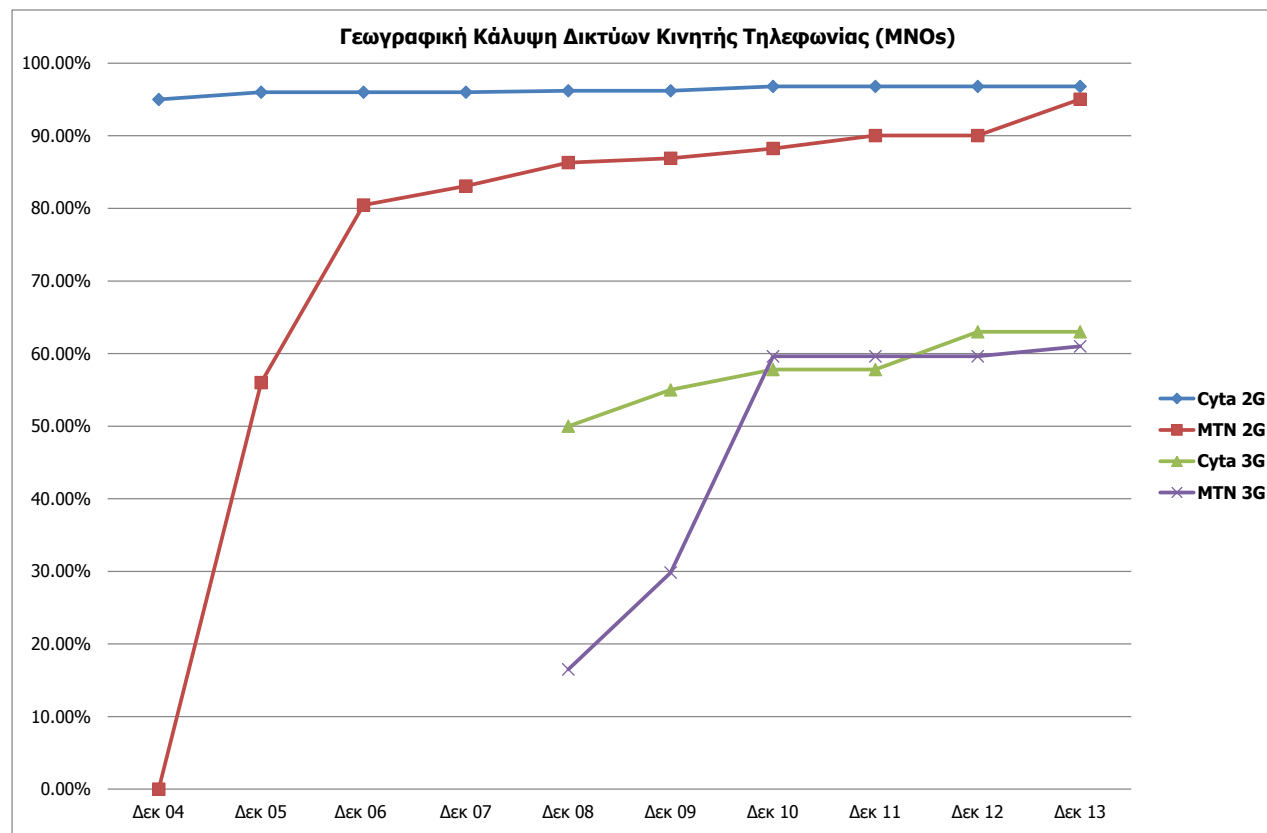

Στο Γράφημα 3 παρουσιάζεται η συνεχής αύξηση του συνολικού αριθμού των χρηστών της κινητής τηλεφωνίας στην Κύπρο από το 2009 έως και τον Ιούνιο του 2013.

Αναφορικά με την γεωγραφική κάλυψη των δικτύων 2ης γενεάς κινητής τηλεφωνίας, βλ. Γράφημα 4, η γεωγραφική κάλυψη της MTN σήμερα βρίσκεται στο 95.03% και της Cyta 96,80%.

Γράφημα 4: Γεωγραφική Κάλυψη Δικτύων Κινητής Τηλεφωνίας

Σε σχέση με επιπρόσθετες αδειοδοτήσεις εταιρειών κινητής τηλεφωνίας (MNOs) στην Κυπριακή αγορά, στις 31 Μαΐου 2013 το Τμήμα Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών (THE), δημοσίευσε πρόσκληση υποβολής αιτήσεων στο διαγωνισμό για τη χορήγηση εξουσιοδότησης ραδιοεπικοινωνιών στις ζώνες 900MHz, 1800MHz, και 2100MHz για την ίδρυση και λειτουργία 3^{ου} δικτύου ηλεκτρονικών επικοινωνιών για την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών στην Κύπρο. Ως τελευταία ημερομηνία υποβολής των αιτήσεων ορίστηκε η 24^η Σεπτεμβρίου 2013. Η εν λόγω εξουσιοδότηση περιλαμβάνει φάσμα 2x10MHz στα 900MHz (880-890/925-935MHz), 2x24.8MHz στα 1800MHz (1760.2-1785/1855.2-1880 MHz) και 2x15MHz στα 2100MHz (1950-1965/2140-2155MHz). Στο διαγωνισμό υποβλήθηκε μόνο μία αίτηση, από την εταιρεία PrimeTel PLC και ως εκ τούτου ο Διευθυντής του Τμήματος Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών έχει προχωρήσει στη χορήγηση ατομικού δικαιώματος χρήσης στην PrimeTel. Στο παρόν στάδιο η εταιρεία PrimeTel, ως αναφέρθηκε και πιο πάνω δραστηριοποιείται ως παροχέας κινητού εικονικού δικτύου (MVNO). Μόλις η Primetel δραστηριοποιηθεί ως MNO, τότε η αδειοδότηση της τροποποιείται, δεν

φέρει πλέον χαρακτηριστικά MVNO και δεν αντιμετωπίζεται ως MVNO αλλά ως MNO. Για τους σκοπούς της παρούσας εξέτασης αγοράς όμως, ο ΕΡΗΕΤ δεν διακρίνει μεταξύ MVNOs και MNOs υιοθετώντας τη θέση ότι MNOs & MVNOs διαχειρίζονται τον τερματισμό στους συνδρομητές τους με αποκλειστικότητα (βλ. επίσης παράγραφο 4.2).

Επιπρόσθετα ο Διευθυντής του Τμήματος Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών έχει τροποποιήσει τις υφιστάμενες εξουσιοδοτήσεις ραδιοεπικοινωνιών της ΑΤΗΚ και της ΜΤΝ έτσι ώστε να επιτρέπεται η λειτουργία δικτύων UMTS/LTE/WiMAX στις ζώνες των 900MHz, 1800MHz και 2100MHz. Σημειώνεται ότι οι τροποποιημένες εξουσιοδοτήσεις περιλαμβάνουν και τις πιο κάτω υποχρεώσεις:

- (α) Επέκταση της γεωγραφικής κάλυψης του 3G δικτύου τους, από 60% σε τουλάχιστο 70%, εντός δύο ετών από την ημερομηνία της τροποποίησης της εξουσιοδότησης τους.
- (β) Ίδρυση και λειτουργία ευρυζωνικού κινητού δικτύου 4^{ης} γενιάς (4G) για την παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, που να καλύπτει γεωγραφικά τουλάχιστο το 40% των περιοχών που βρίσκονται υπό τον έλεγχο της Κυπριακής Δημοκρατίας, εντός πέντε (5) ετών από την ημερομηνία τροποποίησης της εξουσιοδότησης τους. Επιπλέον θα υποχρεούνται να παρέχουν στους καταναλωτές μέσω του δικτύου αυτού, τη δυνατότητα πρόσβασης στο διαδίκτυο με ταχύτητες τουλάχιστο 30Mbps.
- (γ) Επιστροφή στο Κράτος το μη ζευγαρωτό φάσμα (5MHz) που κατέχουν στη ζώνη των 2100MHz. Το εν λόγω φάσμα δεν χρησιμοποιείται καθώς δεν υπάρχουν στην αγορά ευρέως διαδεδομένα συστήματα ηλεκτρονικών επικοινωνιών που να χρησιμοποιούν αυτές τις ραδιοσυχνότητες, γεγονός που παρατηρήθηκε σε όλες τις χώρες της Ε.Ε.

Τα Διατάγματα που αναφέρονται στη συνέχεια βρίσκονται στο παρόν στάδιο εν ισχύει και σκοπό έχουν να διευκολύνουν την είσοδο νέων παροχών στην Κυπριακή αγορά.

Το Διάταγμα περί Εθνικής Περιαγωγής³¹ προνοεί τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα του υπόχρεου οργανισμού (Cyta) καθώς επίσης και τις βασικές αρχές δυνάμει των οποίων τα μέρη οφείλουν να καταλήξουν σε Συμφωνία Εθνικής Περιαγωγής. Η υλοποίηση των προνοιών της εθνικής περιαγωγής, και κατ' επέκταση η ύπαρξη της σχετικής Συμφωνίας παρέχει στους συμβεβλημένους χρήστες/ συνδρομητές του όποιου εναλλακτικού παροχέα τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες κινητής τηλεφωνίας - όπως , μεταξύ άλλων, διενέργεια και παραλαβή κλήσεων- που και η Cyta προσφέρει στους συνδρομητές της, μέσω του δημόσιου κινητού δικτύου της Cyta.

Το περί Φορητότητας Αριθμών Διάταγμα του 2003³²,(Κ.Δ.Ο.565/2003), υποχρεώνει τους παροχείς δημόσιων σταθερών ή κινητών τηλεπικοινωνιακών δικτύων ή/και υπηρεσιών στους οποίους έχουν εκχωρηθεί πρωτογενώς αριθμοί ή/και σειρές αριθμών από το Σχέδιο Αριθμοδότησης της Κυπριακής Δημοκρατίας για δευτερογενή εκχώρηση σε συνδρομητές τους, όπως παρέχουν φορητότητα γεωγραφικών αριθμών, μη γεωγραφικών αριθμών και κινητών αριθμών.

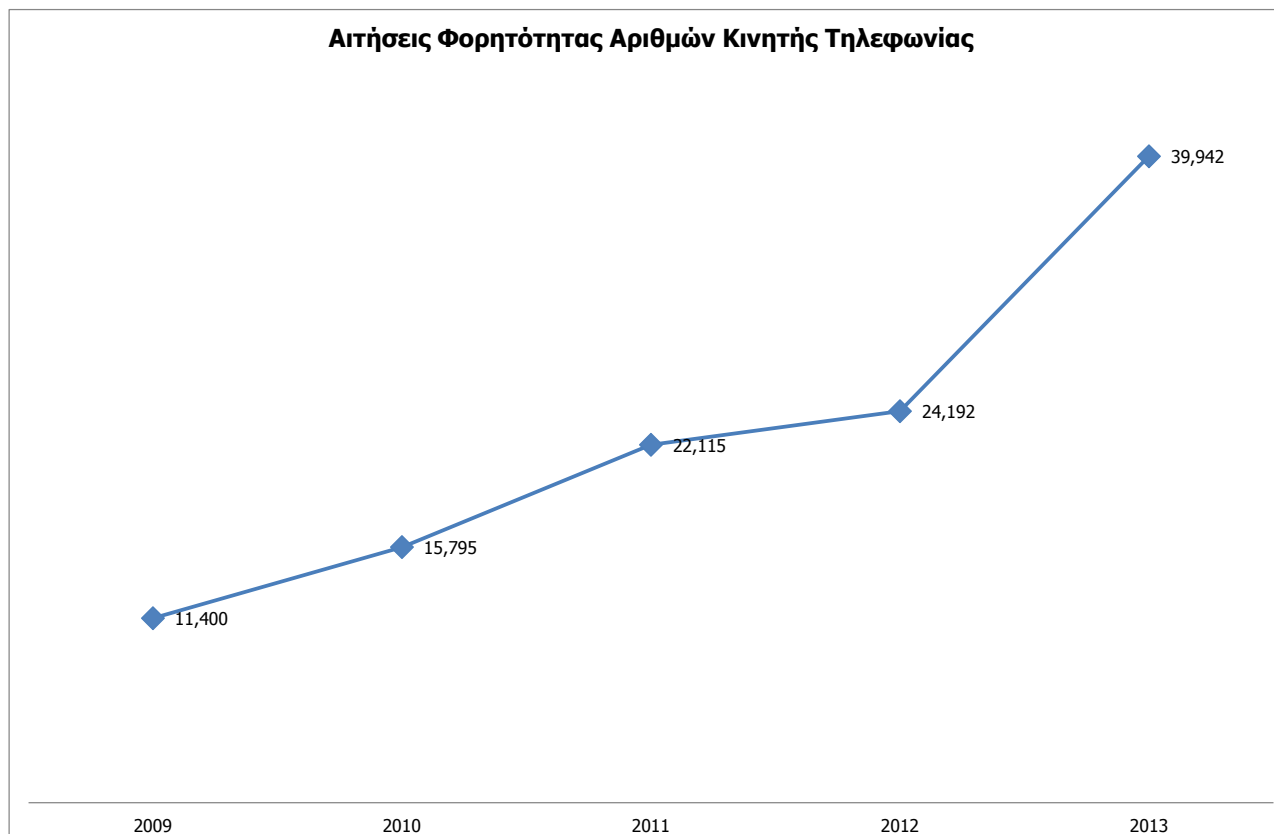
Στο Γράφημα 5, παρουσιάζονται τα στατιστικά στοιχεία σε σχέση με την χρήση της υπηρεσίας φορητότητας από τους χρήστες κινητής τηλεφωνίας στην Κυπριακή αγορά.

---

³¹ Κ.Δ.Π. 335/2013.

³² Στο Διάταγμα περιγράφονται οι γενικές υποχρεώσεις ως προς την Φορητότητα, οι διαδικασίες παροχής αυτής, οι συμφωνίες Φορητότητας και η Εποπτεία, Συμμόρφωση και Διαβουλεύσεις. Για να λειτουργήσει ο θεσμός το ΓΕΡΗΕΤ, μετά από συνεργασία με τους Παροχείς, εξέδωσε Απόφαση (Η Περί της Εισαγωγής Ενδιάμεσης Λύσης για την Εφαρμογή του θεσμού της Φορητότητας Αριθμών (Τηλεπικοινωνιών) Απόφαση του 2004 (Κ.Δ.Π. 343/2004), στην οποία περιγράφεται το πλαίσιο εφαρμογής της ενδιάμεσης λύσης του θεσμού της Φορητότητας Αριθμών (Κανόνες και Ευθύνη Δρομολόγησης κλήσεων των αριθμών που έχουν μεταφερθεί, ο Υπολογισμός του Κόστους Δρομολόγησης κλήσεων, η χρήση του Προθέματος Δρομολόγησης κλήσεων προς αριθμούς που έχουν μεταφερθεί, οι Διαδικασίες παροχής της Φορητότητας Αριθμών, η υποχρέωση σύναψης Συμφωνιών παροχής επιπέδου υπηρεσιών μεταξύ υπόχρεων οργανισμών και η ημερομηνία Έναρξης του θεσμού της Φορητότητας Αριθμών).

Γράφημα 5: Στατιστικά Στοιχεία Φορητότητας Κινητών Αριθμών

Στην Κυπριακά αγορά τα λιανικά προϊόντα κινητής τηλεφωνίας διακρίνονται κυρίως σε συμβόλαια με επιδότηση τερματικού και πακέτα προπληρωμένου χρόνου. Προσφέρονται επίσης συμβόλαια κινητής τηλεφωνίας με σταθερά πάγια, δηλ. με σταθερά μηνιαία ποσά για πραγματοποίηση κλήσεων, αποστολή σύντομων μηνυμάτων και πρόσβαση στο διαδίκτυο. Η τιμολόγηση των πακέτων από τους παροχείς έχει άμεση σχέση με τον όγκο των προσφερόμενων υπηρεσιών.

3.3.3. Η αγορά απόληξης (τερματισμός) φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας, σε επίπεδο χονδρικής

Ο τερματισμός κλήσεων σε κινητά δίκτυα στην Κύπρο πραγματοποιείται και χρεώνεται σε επίπεδο χονδρικής από τον παροχέα του δικτύου κινητής του

καλούμενου στο δίκτυο από το οποίο προέρχεται η κλήση. Το τέλος τερματισμού καταβάλλεται από τον παροχέα που εκκινεί την κλήση και μεταφέρεται στους τελικούς χρήστες στην τιμή λιανικής αφού στην Κύπρο όπως και στις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, ισχύει το σύστημα του «ο καλών πληρώνει» (calling party pays principle).

3.3.4. Δυνατότητα Υποκατάστασης Ζήτησης

Η δυνατότητα υποκατάστασης προϊόντων ή υπηρεσιών από τη σκοπιά της ζήτησης χρησιμοποιείται για να μετρηθεί ο βαθμός στον οποίο οι καταναλωτές προτίθενται να αντικαταστήσουν το εν λόγω προϊόν ή υπηρεσία με κάποιο άλλο προϊόν/ υπηρεσία, σε περίπτωση αλλαγής της τιμής, και κάτω από το πρίσμα της υπόθεσης ότι τα εν λόγω προϊόντα ή υπηρεσίες είναι κατά τα λοιπά υποκατάστατα καθόσον αφορά τα χαρακτηριστικά τους και τη χρήση τους. Δεν είναι απαραίτητο όλοι οι καταναλωτές να μεταπηδήσουν σε κάποιο ανταγωνιστικό προϊόν. Αρκεί ένας επαρκής αριθμός καταναλωτών ο οποίος προτίθεται να μεταπηδήσει σε άλλους παροχείς για να καταστεί μια μη αμελητέα αύξηση της τιμής μη κερδοφόρα. Η απαίτηση αυτή ανταποκρίνεται στην αρχή της «επαρκούς εναλλαξιμότητας», η οποία αναφέρεται ρητά στην νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου³³.

Για να είναι σε θέση ο καταναλωτής να αντιδράσει σε ένα υψηλότερο τέλος τερματισμού και να στραφεί σε υποκατάστατα προϊόντα επιβάλλεται όπως έχει πρόσβαση σε μια εξίσου λειτουργική υπηρεσία αναφορικά με τη χρήση της η οποία υπηρεσία να προσφέρεται στα ίδια επίπεδα τιμής. Η πιθανή μεταπήδηση του καταναλωτή στην νέα υπηρεσία δεν πρέπει να είναι εις βάρος της ποιότητας της λαμβανόμενης υπηρεσίας.

Για να αντιδράσει ο καταναλωτής σε μία πιθανή αύξηση του τέλους τερματισμού είναι απαραίτητο όπως:

---

³³ Υπόθεση 322/81, Michelin κατά Επιτροπής [1983] συλλογή 3461, Υπόθεση C-62/86, AKZO κατά Επιτροπής, [1991] συλλογή I-3359; Υπόθεση C-333/94, TetraPak κατά Επιτροπής, [1996] συλλογή I-5951.

- (α) το υψηλότερο τέλος τερματισμού να αντανakλάται στη λιανική τιμή η οποία επιβάλλεται στον καταναλωτή,
- (β) ο καταναλωτής να γνωρίζει τη λιανική τιμή, και
- (γ) ο καταναλωτής να έχει γνώση των πιθανών υποκατάστατων προϊόντων.

Αν και η παρούσα ανάλυση αφορά στην αναθεώρηση της χονδρικής αγοράς τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας, βασική παράμετρος στην ανάλυση αποτελεί ο ορισμός της σχετικής λιανικής αγοράς (Modified Greenfield Approach³⁴). Αυτό συμβαίνει διότι προϋπόθεση για την ύπαρξη χονδρικής υπηρεσίας αποτελεί η ζήτηση για την λιανική αγορά.

Ο ΕΡΗΕΤ εξετάζει αν, στην περίπτωση μίας μικρής, αλλά σημαντικής αύξησης στα τέλη τερματισμού ο καλών συνδρομητής θα μεταστρεφόταν σε άλλες μορφές υποκατάστατων υπηρεσιών (SSNIP τεστ).

Η επιλογή του καταναλωτή για τη χρήση ενός προϊόντος συνήθως εξαρτάται τόσο από τα λειτουργικά χαρακτηριστικά όσο και από την τιμή του προϊόντος. Αυτό όμως δεν συνεπάγει ότι προϊόντα με διαφορές στα λειτουργικά χαρακτηριστικά δεν είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν από τον καταναλωτή για τον ίδιο σκοπό. Στην περίπτωση αυτή είναι δυνατόν τα διαφορετικά αυτά προϊόντα να περιληφθούν στην ίδια λιανική αγορά.

Επίσης, η διαφορά στην τιμή μεταξύ διαφορετικών προϊόντων δεν σημαίνει ότι ανήκουν σε διαφορετική αγορά. Σημαντικός παράγοντας για την συμπερίληψη ή μη στην ίδια σχετική αγορά είναι η αντίδραση των καταναλωτών σε περίπτωση σχετικής αύξησης της τιμής και η πιθανότητα να τα θεωρήσουν ως υποκατάστατα.

---

³⁴ Σχετικά αναφέρεται ότι σύμφωνα με το επεξηγηματικό σημείωμα της Επιτροπής στην Νέα Σύσταση: "As will be set out in more detail for individual markets below, although the final SMP analysis will be carried out at wholesale level, the starting point of any geographic analysis should be the competitive conditions at the retail level. As a result, NRAs are expected, where geographically varying competitive conditions suggest a closer look at the possibility to identify sub-national wholesale markets, to look at a number of criteria in order to identify – following a "modified Greenfield approach" – whether, absent regulatory intervention upstream, there is a risk of consumer harm on the retail market due to a lack of competition."

Επιπρόσθετα, στην εξέταση της υποκατάστασης θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το πιθανό κόστος (ή άλλα εμπόδια) μεταστροφής σε άλλο προϊόν, το οποίο εάν είναι σημαντικό είναι πιθανόν αν περιορίζει τη δυνατότητα του εναλλακτικού προϊόντος ως υποκατάστατου.

Σε **επίπεδο χονδρικής**, ο ΕΡΗΕΤ αντιλαμβάνεται ότι η υποκατάσταση δεν είναι εφικτή επί του παρόντος, καθώς οποιοσδήποτε παροχέας που επιθυμεί να προσφέρει δρομολόγηση κλήσεων σε πελάτες που ανήκουν σε ένα συγκεκριμένο δίκτυο κινητής τηλεφωνίας Α θα πρέπει να αγοράζει τον τερματισμό από τον παροχέα που λειτουργεί το δίκτυο Α προκειμένου να έχει τη δυνατότητα να ολοκληρώσει την υπηρεσία που επιδιώκει να προσφέρει.

Σε **επίπεδο λιανικής**, ο ΕΡΗΕΤ εξετάζει τα ακόλουθα πιθανά υποκατάστατα ζήτησης, τα οποία δύνανται να επιδράσουν στη δυνατότητα μεταβολής της τιμής (στο επίπεδο χονδρικής) που μπορεί να έχει ένας παροχέας για υπηρεσίες τερματισμού:

- i. Την κλήση του καλούμενου στη σταθερή γραμμή του,
- ii. Την αποστολή γραπτών μηνυμάτων (SMS) και στιγμιαίων μηνυμάτων,
- iii. Την πραγματοποίηση μιας σύντομης κλήσης προκειμένου να ζητηθεί από τον καλούμενο να καλέσει,
- iv. Τη συντόμευση των κλήσεων συνολικά,
- v. Την αλλαγή κάρτας SIM από τον ίδιο τον καλούμενο,
- vi. Την κλήση μέσω διαδικτύου (OTT- over the top-υπηρεσίες)

Το πρώτο δεν θεωρείται υποκατάστατη επιλογή για το λόγο ότι η σταθερή γραμμή του καλούμενου σχετίζεται με σταθερή τοποθεσία στην οποία πρέπει να βρίσκεται ο καλούμενος για να ολοκληρωθεί η κλήση. Σε περίπτωση που ο καλούμενος δεν βρίσκεται στην τοποθεσία στην οποία βρίσκεται η σταθερή γραμμή τότε η δυνατότητα επικοινωνίας δεν είναι εφικτή.

Η αποστολή γραπτών μηνυμάτων δεν μπορεί να θεωρηθεί υποκατάστατο της φωνητικής κλήσης για δύο βασικούς λόγους. Πρώτον, το μέγεθος του μηνύματος

(τυπικά, μέχρι 160 χαρακτήρες μπορούν να σταλούν) δεν μπορεί να αντικαταστήσει την φωνητική επικοινωνία. Δεύτερον, το SMS, σε αντίθεση με τη φωνητική τηλεφωνία, δεν αντιπροσωπεύει μορφή επικοινωνίας σε «πραγματικό χρόνο» αλλά αποθηκεύεται πρώτα σε ένα SMSC και μετά προωθείται στον παραλήπτη. Αυτό σημαίνει ότι σε περίπτωση που ο παραλήπτης δεν είναι διαθέσιμος, το σύντομο μήνυμα αποθηκεύεται και μπορεί να σταλεί αργότερα. Πράγματι, σε πολλές περιπτώσεις, τα SMS στέλνονται με καθυστέρηση και απαντώνται πάντα με κάποια καθυστέρηση από λίγα δευτερόλεπτα μέχρι καθυστερήσεις απεριόριστης διάρκειας. Επιπρόσθετα, ο καθορισμός διαφορετικών τελών διασύνδεσης και όρων για τα μηνύματα SMS – σε σχέση με τις υπηρεσίες φωνής – δείχνει ήδη από μόνος του ότι οι ίδιες αυτές υπηρεσίες δεν είναι υποκατάστατα. Συμπερασματικά, ο ΕΡΗΕΤ θεωρεί ότι τα SMS είναι συμπληρωματικές και όχι υποκατάστατες υπηρεσίες.

Το ίδιο συμπέρασμα αλλά σε μεγαλύτερο βαθμό ισχύει και για τα στιγμιαία μηνύματα δεδομένης της μη ευρείας αποδοχής και χρήσης της συγκεκριμένης υπηρεσίας, αλλά και των απαιτήσεων που θέτει η χρήση της στον καλούμενο συνδρομητή, δηλαδή την ανάγκη ύπαρξης συνδρομής σε υπηρεσίες δεδομένων του καλούμενου πάνω από την οποία θα παραδίδονται τα άμεσα μηνύματα.

Η τρίτη και η τέταρτη επιλογή δεν θεωρούνται υποκατάστατα προϊόντα αλλά τρόποι περιορισμού δαπανών στην περίπτωση όπου υπάρχει σχετική αύξηση στα τέλη τερματισμού.

Τα πιο πάνω συμπεράσματα επιβεβαιώνονται και από την έρευνα καταναλωτών που διεξήγαγε για λογαριασμό του ΕΡΗΕΤ ανεξάρτητη εταιρεία συμβουλευτικών και ερευνητικών υπηρεσιών³⁵. Συγκεκριμένα, μόνο το 5% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι, στην περίπτωση που θα αυξανόταν το λιανικό τέλος για κλήσεις προς κινητά δίκτυα, θα πραγματοποιούσαν λιγότερες κλήσεις προς κινητά, θα μειώναν το χρόνο ομιλίας, θα πραγματοποιούσαν σύντομες κλήσεις ώστε να τους καλέσουν πίσω και θα αύξαναν την επικοινωνία με σύντομα μηνύματα (SMS).

---

³⁵ Παράρτημα Γ, «Έρευνα Καταναλωτών για την Κινητή Τηλεφωνία» 2013, εταιρεία CYMAR Market Research Ltd.

Η θέση του ΕΡΗΕΤ είναι ότι η αλλαγή της κάρτας SIM από τον ίδιο τον καλούμενο δεν αποτελεί υποκατάστατο για την υπηρεσία τερματισμού, για το λόγο ότι η αλλαγή αυτή προϋποθέτει πρότερη γνώση του δικτύου από το οποίο πραγματοποιείται η κλήση, κάτι που δεν συμβαίνει σήμερα, ενώ συγκεντρώνει τα πλεονεκτήματα στη μείωση δαπάνης του καλούντα με αντίτιμο τη δυσκολία χρήσης του καλούμενου ο οποίος, στην προκειμένη περίπτωση, δεν έχει κίνητρο...

Τα νέα έξυπνα τερματικά/ τηλεφωνικές συσκευές (smartphones) δίνουν τη δυνατότητα στον χρήστη να πραγματοποιεί φωνητικές κλήσεις μέσω διαδικτύου όπως π.χ. Skype, Viber, OoVoo. Ειδικότερα, για την περίπτωση αντικατάστασης της φωνητικής κλήσης προς τερματικό συνδεδεμένο με δίκτυο κινητής με κλήση μέσω διαδικτύου, αν και η κλήση δυνατόν να γίνεται χωρίς χρέωση, ή σε ανταγωνιστικές τιμές πρέπει, ως προϋπόθεση, ο καλών να έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο (είτε μέσω συνδρομής είτε μέσω της σύνδεσης του σε δίκτυο Wi-Fi). Αναφορικά με τη σύνδεση του συνδρομητή σε δίκτυο Wi-Fi, η ανάγκη φυσικής παρουσίας του χρήστη κοντά σε σημείο παροχής υπηρεσιών ασύρματου δικτύου για να μπορεί να γίνει η σύνδεση στο δίκτυο, καθώς και η αδυναμία διατήρησης της ασύρματης σύνδεσης κατά τη μετακίνηση του χρήστη εκτός της εμβέλειας του ασύρματου δικτύου καθιστά μη υποκαταστάσιμες τις δύο υπηρεσίες, δηλαδή την πραγματοποίηση φωνητικής κλήσης μέσω διαδικτύου με σύνδεση σε ασύρματο δίκτυο.

Η διενέργεια φωνητικών κλήσεων μέσω διαδικτύου με σύνδεση σε υπηρεσίες δεδομένων, ενδέχεται να μην είναι πάντα δυνατή μέσω του δικτύου κινητής τηλεφωνίας. Απαιτείται επαρκής κάλυψη της συγκεκριμένης περιοχής όπου βρίσκεται ο καλών η/ και ο καλούμενος, με δίκτυο υπηρεσιών δεδομένων 3G, GPRS για να παρέχεται γρήγορη σύνδεση (ώστε να εξασφαλίζει ικανοποιητική ποιότητα φωνητικής κλήσης) στο διαδίκτυο και η συνδρομή του καλούντα σε προγράμματα υπηρεσιών δεδομένων³⁶.

Συμπερασματικά, ο ΕΡΗΕΤ θεωρεί ότι σε περίπτωση μιας μικρής αλλά σημαντικής αύξησης των τελών τερματισμού, ο καλών δεν είναι σε θέση πάντα να

---

³⁶ Βλ. Γράφημα 4 «Γεωγραφική Κάλυψη Κινητών Δικτύων, 3G».

υποκαταστήσει αποτελεσματικά μία φωνητική κλήση μέσω του δικτύου κινητής τηλεφωνίας με μία κλήση μέσω διαδικτύου.

Είναι φανερό ότι η λειτουργία στη βάση της αρχής «ο καλών πληρώνει» δεν αφήνει περιθώρια επιλογής στον καλούντα αφού ο καλούμενος παρουσιάζεται σχετικά αδιάφορος αναφορικά με το ύψος των τελών τερματισμού σε κινητά δίκτυα.

Αυτό φαίνεται να ισχύει και στην Κύπρο, και επιβεβαιώθηκε από την έρευνα καταναλωτών που διεξήγαγε το ΓΕΡΗΕΤ. Η έρευνα δείχνει ότι η συγκεκριμένη συμπεριφορά των χρηστών ως προς το ύψος των τιμών τερματισμού είναι συνδεδεμένη με μια σειρά³⁷ κρίσιμων στοιχείων της ενημέρωσης και της συμπεριφοράς των ίδιων των καταναλωτών:

(α) *Ευαισθησία σχετικά με την τιμή εισερχόμενων κλήσεων*

Τα στοιχεία έδειξαν ότι το κόστος των εισερχόμενων κλήσεων δεν ανήκει στους παράγοντες που είχαν υψηλή προτεραιότητα από το καλούμενο μέρος, αναφορικά με τις χρεώσεις που καταβάλλονται για τη χρήση κινητού. Συγκεκριμένα, 68% αυτών που απάντησαν δεν ενδιαφέρονται για το κόστος με το οποίο επιβαρύνονται όταν τους καλούν εκείνοι με τους οποίους κυρίως επικοινωνούν.

(β) *Γνώση αναφορικά με το δίκτυο που καλείται*

Σε ερώτηση που αποσκοπούσε στην καταγραφή του βαθμού γνώσης των καταναλωτών για το δίκτυο του συνδρομητή που καλούν, η συντριπτική πλειοψηφία δήλωσε ότι δεν γνωρίζει (82%). Αυτή η περιορισμένη γνώση των καταναλωτών για το δίκτυο του συνδρομητή που καλείται είναι μεταξύ άλλων απόρροια της ύπαρξης της υπηρεσίας φορητότητας κινητού αριθμού στην Κυπριακή αγορά, γεγονός που δεν επιτρέπει πάντοτε την γνώση της ταυτότητας του δικτύου του καλούμενου.

---

³⁷ Αξίζει να αναφερθεί ότι σε παρόμοια συμπεράσματα κατέληξαν και Αρχές άλλων χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (π.χ. η Επιτροπή Ανταγωνισμού του Ηνωμένου Βασιλείου, η Ρυθμιστική Αρχή της Ιρλανδίας, η Ρυθμιστική Αρχή της Ελλάδας).

(γ) *Ενδιαφέρον για τα κόστη κλήσεων εντός και εκτός δικτύου*

Μόνο 5% και 1% αυτών που απάντησαν επιδεικνύουν γνώση για τα κόστη εντός και εκτός δικτύου αντίστοιχα. Αυτά τα στοιχεία οδηγούν στο συμπέρασμα ότι υπάρχει και ευρύτατη έλλειψη γνώσης των σχετικών τιμών.

Στη βάση της αξιολόγησης που προηγήθηκε, **ο ΕΡΗΕΤ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τόσο σε επίπεδο χονδρικής όσο και σε επίπεδο λιανικής δεν υπάρχουν επί του παρόντος υποκατάστατα από την πλευρά της ζήτησης για τον τερματισμό κλήσεων στο δίκτυο κάθε παροχέα κινητής.** Ο ΕΡΗΕΤ καταλήγει επίσης στο συμπέρασμα ότι η χρήση δικτύου 2G/3G ή 4G για τον τερματισμό κλήσης είναι καθαρά τεχνική επιλογή του παροχέα της σχετικής υπηρεσίας και είναι εντελώς αδιαφανής στους καταναλωτές.

Ως εκ τούτου, ο ΕΡΗΕΤ θεωρεί ότι από λειτουργικής άποψης δεν υπάρχει καμία διαφορά αναφορικά με τον τερματισμό κλήσης μεταξύ 2G, 3G, και 4G δίκτυα και άρα ο τερματισμός κλήσεων μέσω αυτών των δικτύων συμπεριλαμβάνεται στην ίδια αγορά.

3.4. Δυνατότητα Υποκατάστασης Προσφοράς

Η δυνατότητα υποκατάστασης προϊόντων ή υπηρεσιών από την πλευρά της προσφοράς καθορίζει εάν διαφορετικοί παροχείς από αυτούς που επί του παρόντος προσφέρουν ένα συγκεκριμένο προϊόν ή υπηρεσία θα μετέβαλαν εντός άμεσου ή σύντομου χρόνου τη γραμμή παραγωγής τους ή θα προτίθετο να προσφέρουν το εν λόγω προϊόν ή υπηρεσία χωρίς σημαντικό πρόσθετο κόστος. Η απόφαση των εν λόγω παροχέων για μεταβολή στη γραμμή παραγωγής τους, είναι το αποτέλεσμα μιας αύξησης της τιμής του συγκεκριμένου προϊόντος.

Προκειμένου να προσδιορισθεί η δυνατότητα υποκατάστασης της προσφοράς, έχουν ληφθεί υπόψη τα εξής:

- (α) το κόστος που πιθανόν θα υποστούν οι άλλοι παροχείς προκειμένου να παρέχουν προϊόντα ή υπηρεσίες οι οποίες δύνανται να θεωρηθούν ως εναλλάξιμες του εν λόγω προϊόντος,
- (β) οποιεσδήποτε νομικές ή ρυθμιστικές υποχρεώσεις οι οποίες επηρεάζουν την αποτελεσματική είσοδο στην εν λόγω σχετική αγορά των παροχών που λειτουργούν σε άλλη αγορά.

Ο ΕΡΗΕΤ έχει μελετήσει το ενδεχόμενο κατά πόσο είναι δυνατή η δυνατότητα υποκατάστασης από την πλευρά της προσφοράς.

Σε **επίπεδο χονδρικής**, υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς θεωρείται η δυνατότητα τερματισμού κλήσης σε δίκτυο άλλο από αυτό που είναι συνδεδεμένος ο καλούμενος συνδρομητής αναφορικά με τις υπηρεσίες πρόσβασης και εκκίνησης /συλλογής των κλήσεων του. Ο ΕΡΗΕΤ αντιλαμβάνεται ότι επί του παρόντος δεν είναι εφικτό για το δίκτυο από το οποίο εκκινεί μία κλήση να επιλέγει το δίκτυο στο οποίο θα τερματισθεί αυτή η κλήση.

Σε **επίπεδο λιανικής**, η υποκατάσταση από την πλευρά της προσφοράς θα μπορούσε να γίνει με υπηρεσίες που να μην απαιτούν την καταβολή τέλους τερματισμού, έτσι ώστε ο παροχέας λιανικών υπηρεσιών να μην είναι εξαρτημένος από τον παροχέα του δικτύου στο οποίο είναι συνδεδεμένος ο καλούμενος. Όπως συζητήθηκε στην παρ. 3.3.4 σε σχέση με τη διενέργεια κλήσεων μέσω διαδικτύου, θέματα γεωγραφικής κάλυψης και ποιότητας των κλήσεων δεν δικαιολογούν στο πλαίσιο της παρούσας ανάλυσης τη θέση ότι πράγματι υφίσταται υποκατάσταση.

Ο ΕΡΗΕΤ καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τόσο σε επίπεδο χονδρικής όσο και σε επίπεδο λιανικής δεν υπάρχουν επί του παρόντος πλήρη υποκατάστατα από την

πλευρά της προσφοράς για τον τερματισμό φωνητικών κλήσεων στο δίκτυο κάθε παροχέα κινητής.

3.5. Γεωγραφική Αγορά

Η σχετική αγορά αντιστοιχεί στην περιοχή όπου οι ενδιαφερόμενοι παροχείς/οργανισμοί δραστηριοποιούνται στην προσφορά και την ζήτηση των σχετικών προϊόντων ή και υπηρεσιών, και όπου οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς, και ή οποία μπορεί να διακριθεί από γειτονικές κυρίως περιοχές διότι στις εν λόγω περιοχές οι συνθήκες του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά.³⁸

Ακολουθώντας την πάγια Κοινοτική νομολογία, και τη σχετική πρακτική της Επιτροπής, ο ΕΡΗΕΤ προχώρησε στον ορισμό της γεωγραφικής εμβέλειας της σχετικής αγοράς βασιζόμενο κυρίως σε δύο κριτήρια³⁹, ήτοι:

- (α) την φυσική περιοχή που καλύπτει ένα δίκτυο Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών, και
- (β) την ύπαρξη νομικών και άλλων κανονιστικών περιορισμών ή υποχρεώσεων που έχουν ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του γεωγραφικού εύρους των λειτουργιών ενός παροχέα⁴⁰.

Βάσει των πιο πάνω κριτηρίων, άποψη του ΕΡΗΕΤ είναι όπως η σχετική αγορά για τις υπηρεσίες τερματισμού φωνητικών κλήσεων συμπίπτει με το σύνολο της επικράτειας της Κυπριακής Δημοκρατίας αφού:

³⁸ Υπόθεση United Brands κατά Επιτροπής [1978] συλλογή 207.

³⁹ Υπόθεση IV/M.1025, Mannesman/Olivetti/Infostrad.

⁴⁰ Το γεγονός ότι οι φορείς εκμετάλλευσης κινητού δικτύου μπορούν να παρέχουν υπηρεσίες μόνο στις περιοχές για τις οποίες έχουν λάβει άδεια και το γεγονός ότι η αρχιτεκτονική ενός δικτύου αντικατοπτρίζει τη γεωγραφική διάσταση των αδειών κινητών επικοινωνιών, εξηγεί γιατί οι αγορές κινητών επικοινωνιών θεωρούνται εθνικές από πλευράς φάσματος. Το επιπλέον κόστος σύνδεσης και επικοινωνιών με το οποίο επιβαρύνονται οι καταναλωτές στην περίπτωση περιαγωγής στο εξωτερικό, σε συνδυασμό με την απώλεια ορισμένων επιπλέον λειτουργικοτήτων υπηρεσίας (παραδείγματος χάρι έλλειψη φωνοταχυδρομείου στο εξωτερικό) ενισχύει περαιτέρω τον ορισμό αυτό· βλ. υπόθεση IV/M.1439 — Telia/Telenor, παράγραφος 124, υπόθεση IV/M.1430 — Vodafone/Airtouch, παράγραφος 13-17, υπόθεση COMP/JV.17 — Mannesmann/Bell Atlantic/Omnitel, παράγραφος 15.

- Οι άδειες οι οποίες έχουν εκχωρηθεί και αφορούν την ίδρυση και λειτουργία δημόσιων τηλεπικοινωνιακών δικτύων κινητής τηλεφωνίας και την παροχή δημόσιων υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας αφορούν το σύνολο της επικράτειας της Κυπριακής Δημοκρατίας.
- Τα υπάρχοντα δίκτυα κινητής καλύπτουν όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας.
- Οι δραστηριοποιημένοι εικονικοί παροχείς (MVNOs), που είναι συμβεβλημένοι με τους MNOs, έχουν την ίδια κάλυψη δικτύου με αυτούς.
- Η τιμολογιακή πολιτική των εταιρειών που διατηρούν και διαχειρίζονται τα δίκτυα και παρέχουν τις υπηρεσίες δεν διαφοροποιείται από περιοχή σε περιοχή μέσα στην επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας.
- Η διαφημιστική πολιτική των εταιρειών που διατηρούν και διαχειρίζονται τα δίκτυα και παρέχουν τις υπηρεσίες δεν διαφοροποιείται από περιοχή σε περιοχή μέσα στην επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας.
- Το κόστος και η χρέωση τερματισμού των κλήσεων είναι ίδια σε όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας.

3.6. Συμπεράσματα

Με βάση τα πιο πάνω, ο ΕΡΗΕΤ καταλήγει ότι στην αγορά τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας, σε επίπεδο χονδρικής δεν υπάρχουν υποκατάστατα ζήτησης και προσφοράς, και η σχετική αγορά αντιστοιχεί σε όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Μέρος 4 Ανάλυση Σχετικής Αγοράς

4.1. Εισαγωγή

Μετά τον προσδιορισμό της σχετικής αγοράς τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα και του γεωγραφικού εύρους της σχετικής αγοράς, ο ΕΡΗΕΤ θα πραγματοποιήσει ανάλυση του επιπέδου του ανταγωνισμού στη σχετική αγορά.

Στα πλαίσια της ως άνω ανάλυσης, ο ΕΡΗΕΤ θα λάβει υπόψη του στο μέγιστο δυνατό βαθμό τις αρχές του Κοινοτικού Δικαίου του Ανταγωνισμού τη σχετική πρακτική της Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων των Κατευθυντήριων Γραμμών και της Ανακοίνωσης της Επιτροπής αναφορικά με την εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού σε συμφωνίες πρόσβασης στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Κατά τη διενέργεια της ως άνω ανάλυσης της σχετικής αγοράς, ο ΕΡΗΕΤ θα εξετάσει εάν υφίσταται αποτελεσματικός ανταγωνισμός και ακολούθως θα ορίσει εάν ένας παροχέας ή παροχείς έχουν Σημαντική Ισχύ στην αγορά.

Ο καθορισμός ενός παροχέα ή παροχέων ως εχόντων Σημαντική Ισχύ στην αγορά θα συνεπάγεται τον ορισμό από τον ΕΡΗΕΤ των κατάλληλων ρυθμιστικών μέτρων, όπως αυτά ορίζονται στον Νόμο, προκειμένου να αντιμετωπισθεί η έλλειψη αποτελεσματικού ανταγωνισμού που διαπιστώθηκε από τον ΕΡΗΕΤ.

Δεδομένου ότι η σχετική αγορά είναι ο τερματισμός των φωνητικών κλήσεων σε ξεχωριστά κινητά δίκτυα, ο ΕΡΗΕΤ θα καθορίσει εάν κάθε ένας από τους παροχείς κατέχει Σημαντική Ισχύ στην Αγορά (ΣΙΑ) στο κινητό δίκτυό του.

Σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 14 της Οδηγίας Πλαίσιο, ΣΙΑ είναι η θέση που κατέχει μία επιχείρηση στην αγορά η οποία, είτε ατομικά είτε σε συνεργασία με άλλους παροχείς, ισοδυναμεί με «σημαντική ισχύ», δηλαδή θέση οικονομικής ισχύος που της επιτρέπει να συμπεριφέρεται σε σημαντικό βαθμό ανεξάρτητα από τους

ανταγωνιστές, τους πελάτες της και εν τέλει τους καταναλωτές. Ουσιαστικά λοιπόν η έννοια της ΣΙΑ συμπίπτει με εκείνη της δεσπόζουσας θέσης που έχει διαμορφωθεί από την Κοινοτική νομολογία.⁴¹ Ο προσδιορισμός ύπαρξης ΣΙΑ σε μία αγορά σημαίνει ότι στην υπό εξέταση αγορά δεν υπάρχει αποτελεσματικός ανταγωνισμός.

4.2. Δομή και Μεριδία Αγοράς

Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, και του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ο Επίτροπος δύναται να θεωρήσει ότι πολύ μεγάλα μερίδια αγοράς, άνω του 50%, αποτελούν από μόνα τους τεκμήριο δεσπόζουσας θέσης⁴², εκτός εξαιρετικών περιπτώσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η Cyta, η MTN, η PrimeTel και η Cablenet κατέχουν μερίδιο αγοράς 100% στη σχετική αγορά (δηλαδή στην αγορά τερματισμού στα δικά τους δίκτυα) δεν είναι απαραίτητο να γίνει αναφορά στο σύνολο των κριτηρίων που κατά κανόνα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να καθοριστεί η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης. Η ανάλυση μπορεί να επικεντρωθεί σε μία πιο περιορισμένη σειρά από κριτήρια, τα οποία μπορούν καλύτερα να απεικονίσουν το πώς ο τερματισμός κλήσεων σε κινητά δίκτυα μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα ανταγωνιστού.

4.3. Δυνητικός Ανταγωνισμός

Ο δυνητικός ανταγωνισμός για συγκεκριμένα προϊόντα/υπηρεσίες, ο οποίος προσδιορίζεται ως η δυνατότητα προκειμένου να υπάρξει υποκατάσταση της προσφοράς, είναι κρίσιμος προκειμένου ο ΕΡΗΕΤ να προσδιορίσει την ύπαρξη ΣΙΑ, και διαφέρει από την υποκατάσταση από πλευράς προσφοράς ως προς το ότι οι πιθανοί νεοεισερχόμενοι στην αγορά δύναται να χρειασθούν περισσότερο χρόνο πριν αρχίσουν να παρέχουν ένα συγκεκριμένο προϊόν/υπηρεσία.

⁴¹ Βλ. Υπόθεση United Brands κατά Επιτροπής, *op cit*.

⁴² Υπόθεση C-62/86, AKZO Chemie κατά Επιτροπής, [1991] I-3359, παρ. 60, όπως αυτή επιβεβαιώθηκε από την Υπόθεση T-30/89, Hilti AG κατά Επιτροπής, [1991] συλλογή II-1439.

Ακόμη και στην περίπτωση που επιπρόσθετος παροχέας κινητής εισέλθει στην Κυπριακή αγορά και άμεσα αρχίσει να παρέχει λιανικές υπηρεσίες, η είσοδος αυτή δεν θα σήμαινε ότι τα υπάρχοντα εμπορικά πρότυπα για την τιμολόγηση του τερματισμού κλήσεων σε κινητά – που βασίζονται στην αρχή «ο καλών πληρώνει» – θα τροποποιούνταν. Επομένως, η είσοδος αυτή δεν θα είχε σημαντική επίδραση στην αγορά τερματισμού κλήσεων σε ξεχωριστά κινητά δίκτυα. Σε ότι αφορά επίσης την παροχή υπηρεσιών τερματισμού φωνητικών κλήσεων μέσω εφαρμογών από Over The Top (ΟΤΤ) παροχείς, σημειώνεται ότι λόγω γεωγραφικής κάλυψης των δικτύων δεδομένων κινητής η επίδραση τους, στο πλαίσιο της παρούσας ανάλυσης, κρίνεται περιορισμένη. Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, συμπεραίνεται ότι δεν υφίσταται δυνητικός ανταγωνισμός ο οποίος πιθανόν να διαφοροποιούσε την αγορά τερματισμού σε κινητά δίκτυα.

4.4. Αντισταθμιστική Διαπραγματευτική Ισχύς

Η αντισταθμιστική διαπραγματευτική ισχύς δύναται να υπάρχει στη περίπτωση όπου ένας συγκεκριμένος αγοραστής ενός προϊόντος ή υπηρεσίας έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει την τιμή που χρεώνεται για το προϊόν ή την υπηρεσία αυτή από τον προμηθευτή. Η πίεση στον προμηθευτή μπορεί να ασκηθεί εάν ο αγοραστής μπορεί να θέσει μια αξιόπιστη απειλή (π.χ. να μην αγοράζει ή στην περίπτωση όπου υπάρχει μεταξύ τους ανταλλαγή προϊόντων ή υπηρεσιών ή να ανταποδώσει την σχετική αύξηση των τιμών) εν όψει μιας απόφασης αύξησης των τιμών ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας που πωλείται.

Στη συγκεκριμένη αγορά, στην παντελή απουσία ρύθμισης, αντισταθμιστική διαπραγματευτική ισχύς θεωρητικά μπορεί να ασκηθεί στους παροχείς κινητής τηλεφωνίας οι οποίοι πωλούν υπηρεσίες τερματισμού χονδρικής τόσο από τους παροχείς σταθερής τηλεφωνίας όσο και από τους άλλους παροχείς κινητής τηλεφωνίας οι οποίοι δραστηριοποιούνται στην αγορά.

Δεδομένης όμως της παρουσίας ρύθμισης στις αγορές πρόσβασης και τερματισμού σταθερής, εξάγεται το συμπέρασμα ότι στην Κυπριακή αγορά, δεν υφίσταται θέμα άσκησης αντισταθμιστικής διαπραγματευτικής ισχύος εκ μέρους των παροχών η οποία να οδηγεί σε περιοριστικό έλεγχο στον ορισμό τιμών τερματισμού κλήσεων από τους παροχείς κινητής τηλεφωνίας.

Επιπρόσθετα, ανταγωνιστικές πιέσεις στα τέλη τερματισμού δυνατόν να ασκήσουν και οι καταναλωτές καθώς μπορούν να απαιτήσουν χαμηλότερα τέλη τερματισμού από τον παροχέα με τον οποίο είναι συμβεβλημένοι. Όμως, έχοντας υπόψη την αρχή «ο καλών πληρώνει» η οποία διέπει την τιμολόγηση της συγκεκριμένης υπηρεσίας και τα αποτελέσματα της έρευνας αγοράς η οποία ανέδειξε ότι το 68% των καταναλωτών δεν έχει ενδιαφέρον για τα τέλη των εισερχόμενων κλήσεων η δυνατότητα αυτή δεν μπορεί τουλάχιστον στο παρόν στάδιο, με τα υφιστάμενα επίπεδα γνώσης και ενδιαφέροντος των καταναλωτών, να ασκηθεί πρακτικά.

4.5. Αντί-ανταγωνιστικές συμπεριφορές

Σύμφωνα με την Κοινοτική Νομολογία⁴³, τεκμήρια για κατοχή δεσπόζουσας θέσης ή ΣΙΑ σε μία αγορά δύναται να είναι συμπεριφορές ενός παροχέα οι οποίες συμπεριφορές να είναι ενάντια στην υγιή ανάπτυξη του ανταγωνισμού. Στο σημείο αυτό θα εξεταστεί κατά πόσον οι συμπεριφορές των παροχών αναφορικά με τα ακόλουθα είναι επιζήμιες για τον ανταγωνισμό:

- Υπερβολική τιμολόγηση των τελών τερματισμού σε κινητά δίκτυα.
- Διακριτική (άνιση) τιμολόγηση των τελών τερματισμού σε κινητά δίκτυα.
- Διακριτική τιμολόγηση αναφορικά με την πραγματοποίηση κλήσεων εντός δικτύου που γίνονται σε σχέση με κλήσεις εκτός δικτύου. Η πιθανή απόκλιση της χρέωσης δεν δικαιολογείται στη περίπτωση όπου δεν υπάρχει διαφοροποίηση στα κόστη παροχής της υπηρεσίας.

---

⁴³ Hilti AG v. Commission (1991) ECR II-1439.

4.5.1 Υπερβολική τιμολόγηση των τελών τερματισμού σε κινητά δίκτυα

Εάν η παροχή υπηρεσιών χονδρικού τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα κινητής είχε επιβληθεί χωρίς ρύθμιση τιμών, ο παροχέας με σημαντική ισχύ στην αγορά θα μπορούσε να επιβάλει υπερβολικές χρεώσεις. Εάν, ο παροχέας με σημαντική ισχύ θεωρούσε ότι δεν θα υπάρξει ρυθμιστική αντίδραση, θα ήταν πιθανό να ορίσει μια τιμή τόσο υψηλή που θα δυσχέραινε την ανάπτυξη ανταγωνισμού στο επίπεδο λιανικής.

Με σκοπό να αποτραπούν πιθανές αντί-ανταγωνιστές συμπεριφορές εκ μέρους των παροχών τα τέλη τερματισμού σε κινητά δίκτυα στην Κυπριακή αγορά όπως και οι όροι και οι προϋποθέσεις παροχής της σχετικής υπηρεσίας έχουν ρυθμιστεί στα αντίστοιχα Υποδείγματα Προσφοράς Διασύνδεσης των εταιρειών. Ο καθορισμός των χονδρικών τιμών τερματισμού σε κοστοστρεφή επίπεδα ήταν αποτέλεσμα κοστολογικού ελέγχου ο οποίος έγινε από ανεξάρτητο ελεγκτικό οίκο του οποίου τις υπηρεσίες μίσθωσε ο ΕΡΗΕΤ και βασίζονται στην μεθοδολογία top down LRIC.

Η διαχρονική τάση των χονδρικών τιμών τερματισμού στην Κυπριακή αγορά παρουσιάζεται στο Γράφημα 6. Σημειώνεται, ότι με βάση την υφιστάμενη ρύθμιση η οποία αφορούσε σχέδιο μείωσης των χονδρικών τιμών τερματισμού οι εταιρείες Cyta και MTN έχουν εν ισχύει ενιαία χονδρική τιμή τερματισμού 0,01709 €/λεπτό.

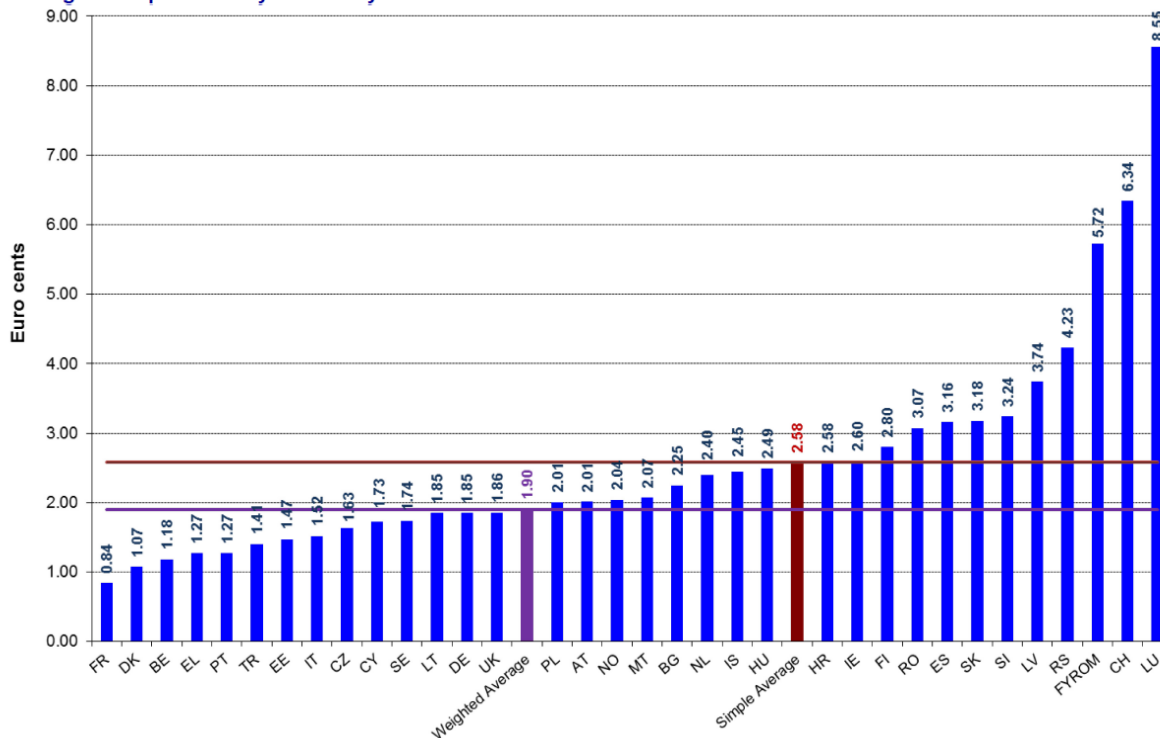
Γράφημα 6: Διαχρονική Τάση Τελών Τερματισμού στην Κυπριακή Αγορά

Παράλληλα σε μία προσπάθεια σύγκρισης του επιπέδου των χονδρικών τιμών τερματισμού σε κινητά δίκτυα χρησιμοποιήθηκαν οι χονδρικές τιμές που ισχύουν σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Από το Γράφημα 7, είναι φανερό ότι οι χονδρικές τιμές τερματισμού στην Κυπριακή αγορά κινητής είναι από τις χαμηλότερες στην Ευρώπη, κάτω από τον ευρωπαϊκό σταθμισμένο μέσο όρο.

Γράφημα 7: Τέλη Τερματισμού Φωνητικών Κλήσεων στην Ε.Ε.

Average MTR per country – January 2013

Στην Κυπριακή αγορά η εμπορική δραστηριοποίηση του εναλλακτικού παροχέα της εταιρείας PrimeTel, ως MVNO ακολούθησε 19 χρόνια μετά την έναρξη των εργασιών του παραδοσιακού παροχέα κινητής τηλεφωνίας Cyta και 9 χρόνια μετά την έναρξη των εργασιών του εναλλακτικού παροχέα MTN. Ως έχει αναφερθεί και προηγουμένως η εταιρεία PrimeTel δραστηριοποιείται εμπορικά από τα μέσα του 2011 και έως και το τέλος του 2012 κατείχε μερίδια αγοράς ισοδύναμα με 2%.

Παρότι οι χονδρικές τιμές τερματισμού κινητής τηλεφωνίας στην Κυπριακή αγορά είναι από τις χαμηλότερες μεταξύ των χωρών μελών της Ε.Ε. η διαφορά μεταξύ του ενιαίου τέλους τερματισμού των εταιρειών Cyta και MTN και της εταιρείας PrimeTel είναι στο παρόν στάδιο ισοδύναμη με περίπου 70%.

4.5.2 Διακριτική (άνιση) τιμολόγηση των τελών τερματισμού σε κινητά δίκτυα

Ένας κάθετα ενοποιημένος παροχέας με σημαντική ισχύ στην υπό εξέταση αγορά θα μπορούσε να προβαίνει σε τιμολογιακές διακρίσεις για τις υπηρεσίες αυτές, χρεώνοντας υψηλότερες τιμές στους άλλους σταθερού/ ή και κινητούς παροχείς από αυτές που εμμέσως χρεώνει στον ίδιο για τις ίδιες υπηρεσίες. Αυτό αυξάνει το κόστος των παροχέων και καθιστά ακόμα δυσκολότερο τον ανταγωνισμό στις λιανικές αγορές.

4.6 Αποτυχία της Αγοράς που Απαιτεί Ex-Ante (εκ των προτέρων) Ρυθμιστική Παρέμβαση

Η επιβολή ρυθμιστικών υποχρεώσεων πρέπει να είναι το αποτέλεσμα προσδιορισμού της αποτυχίας της αγοράς και να αποτελεί προσπάθεια ανάπτυξης του ανταγωνισμού όπου έχει διαφανεί αυτή η αποτυχία της αγοράς. Η επιλογή των ρυθμιστικών υποχρεώσεων πρέπει να ανταποκρίνεται στη φύση της αποτυχίας της αγοράς.

Η επιβολή ex ante ρυθμιστικών μέτρων σύμφωνα με το Κοινοτικό Ρυθμιστικό Πλαίσιο για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες – σε αντίθεση με αποφάσεις που λαμβάνονται σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις του δικαίου του ανταγωνισμού – δεν αφορά την εκ των υστέρων επιβολή επανορθωτικών μέτρων για την αντιμετώπιση μιας διαπιστωθείσας παραβίασης του δικαίου του ανταγωνισμού (π.χ. της κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης μέσω υπερβολικών τιμών). Αντιθέτως, η αξιολόγηση μιας αγοράς για τους σκοπούς του Κοινοτικού Ρυθμιστικού Πλαισίου (και της παρούσας ανάλυσης) πρέπει να γίνει σε προοπτική βάση και να αφορά κατά κύριο λόγο τις μελλοντικές εξελίξεις της αγοράς⁴⁴.

Έτσι το γεγονός ότι τα σημερινά τέλη τερματισμού κίνησης στα μεμονωμένα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας στην Κύπρο συμβαίνει να είναι χαμηλά δεν αρκεί από μόνο του

---

⁴⁴ Βλ. μεταξύ άλλων παρ. 27 των Κατευθυντηρίων Γραμμών.

για να καταστήσει μη αναγκαία την ρυθμιστική επέμβαση. Στο βαθμό που το χαμηλό αυτό ύψος προκύπτει λόγω της υπάρχουσας ρυθμιστικής υποχρέωσης και όχι ως απότοκο των συνθηκών ανταγωνισμού στην αγορά, εξακολουθεί να υφίσταται αποτυχία της αγοράς που μπορεί να δικαιολογεί ex ante ρυθμιστική επέμβαση για την αποσόβηση της προοπτικής μελλοντικών αυξήσεων των εν λόγω τελών⁴⁵.

Για τους λόγους που αναλύθηκαν στις παρ. 4.3-4.5, η Κυπριακή αγορά κινητής τηλεφωνίας, παρά τις ιδιαιτερότητές της στην συγκέντρωση μεριδίων, διατηρεί κοινά δομικά χαρακτηριστικά με εκείνα άλλων αγορών κινητής τηλεφωνίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τα οποία έχουν οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι όλοι οι οργανισμοί κινητής τηλεφωνίας έχουν ΣΙΑ στην αγορά απόληξης φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα κινητών επικοινωνιών. Τα χαρακτηριστικά αυτά είναι κυρίως το ουσιαστικό μονοπώλιο στην εν λόγω αγορά, η έλλειψη αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος και η έλλειψη δυνητικού ανταγωνισμού, ισχύουν για την Cyta, για την MTN ,την PrimeTel και την Cablenet.

Σε ό,τι αφορά ιδιαίτερα τις εταιρείες PrimeTel και Cablenet, θα μπορούσε να κατατεθεί ο ισχυρισμός ότι τα χαμηλά τέλη τερματισμού της Cyta και της MTN ασκούν ένα έμμεσα περιοριστικό ρόλο, στην χονδρική τιμολόγηση τερματισμού εκ μέρους της Primetel. Συγκεκριμένα, θα μπορούσε κανείς να υποθέσει ότι ένα εξαιρετικά υψηλότερο τέλος τερματισμού φωνητικών κλήσεων από την PrimeTel θα προκαλούσε δυσμενείς συγκρίσεις και εντυπώσεις στην αγορά λιανικής και θα έβλαπτε την εικόνα της ως νεοεισερχόμενου οργανισμού. Το ενδεχόμενο αυτό αναιρείται μερικώς λαμβανομένης υπόψη της τάσης που παρατηρείται στις συνήθειες των καταναλωτών να επιλέγουν δεσμοποιημένα και όχι μεμονωμένα τηλεπικοινωνιακά προϊόντα.

Η ύπαρξη μιας τέτοιας έμμεσης επίδρασης των τελών τερματισμού της Cyta και της MTN σε εκείνα της PrimeTel δεν μπορεί να αποκλεισθεί εντελώς αλλά δεν είναι επαρκής για να αναιρέσει το συμπέρασμα του ΕΡΗΕΤ ως προς την ΣΙΑ της PrimeTel στην υπό εξέταση αγορά. Θα πρέπει καταρχήν να υπενθυμισθεί, ότι ο νομοθετικός

---

⁴⁵ Γράφημα 6.

ορισμός της ΣΙΑ στο άρθρο 14 της Οδηγίας Πλαίσιο δεν είναι ασυμβίβαστος με την ύπαρξη κάποιων έμμεσων περιορισμών στην απόλυτη ελευθερία οργανισμού με ΣΙΑ στην αγορά. Πράγματι, σύμφωνα με τον ορισμό αυτό, αρκεί ο εν λόγω οργανισμός να βρίσκεται σε θέση που του επιτρέπει να συμπεριφέρεται σε σημαντικό βαθμό ανεξάρτητα (και όχι απόλυτα ανεξάρτητα) από τους ανταγωνιστές, τους πελάτες και τελικά τους καταναλωτές.

Σε περίπτωση μη ex-ante ρύθμισης της αγοράς τερματισμού φωνητικών κλήσεων σε κινητά δίκτυα δημιουργούνται τα ενδεχόμενα αύξησης των τελών τερματισμού και από τους τέσσερις παροχείς και διακριτικής τιμολόγησης μεταξύ κινητών και σταθερών παροχέων.

Επιπρόσθετα οι παροχείς κινητής τηλεφωνίας θα ήταν δυνατόν να επιχειρήσουν να προσφέρουν λιανικές τιμές για κλήσεις εντός δικτύου οι οποίες να είναι χαμηλότερες από το τέλος τερματισμού που προσφέρουν σε άλλους παροχείς κινητής. Αυτό στην Κυπριακή αγορά λαμβάνοντας υπόψη τα υφιστάμενα μερίδια αγοράς θα λειτουργήσει ως σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τον παραδοσιακό παροχέα ο οποίος διαθέτει σημαντικά μεγαλύτερη συνδρομητική βάση από τους εναλλακτικούς παροχείς.

4.7 Συμπέρασμα

Ο ΕΡΗΕΤ έχει διαμορφώσει την άποψη ότι στις διακριτές σχετικές αγορές για την Απόληξη⁴⁶ Φωνητικών Κλήσεων σε Μεμονωμένα Δίκτυα Κινητής Τηλεφωνίας, σε επίπεδο χονδρικής, η CYTA έχει σημαντική ισχύ στη διακριτή αγορά τερματισμού κλήσεων στο δίκτυο της, η MTN έχει σημαντική ισχύ στη διακριτή αγορά τερματισμού κλήσεων στο δίκτυο της, η PrimeTel έχει σημαντική ισχύ στη διακριτή αγορά τερματισμού κλήσεων στο δίκτυο της και η Cablenet έχει σημαντική ισχύ στη διακριτή αγορά τερματισμού κλήσεων στο δίκτυο της.

---

⁴⁶ Ο τερματισμός των κλήσεων αφορά τόσο σε δίκτυα 2G όσο και σε δίκτυα 3G.

Η Cyta, η MTN η PrimeTel και η Cablenet κατέχουν το 100% της σχετικής αγοράς, η κάθε εταιρεία στο δικό της δίκτυο. Η σχετική ανάλυση οδηγεί στο συμπέρασμα αποτυχίας της αγοράς σε περίπτωση μη ρύθμισης του τέλους τερματισμού σε μεμονωμένα κινητά δίκτυα.

Με βάση την πιο πάνω ανάλυση και λαμβάνοντας υπόψη το Διάταγμα περί Καθορισμού Διαδικασιών Ορισμού και Ανάλυσης των Αγορών

- Η Cyta πρέπει να καθοριστεί σαν οργανισμός με σημαντική ισχύ στην Αγορά Απόληξης Φωνητικών Κλήσεων στο Δίκτυο Κινητής Τηλεφωνίας, σε επίπεδο χονδρικής της CytamobileVodafone.
- Η MTN πρέπει να καθοριστεί σαν οργανισμός με σημαντική ισχύ στην Αγορά Απόληξης Φωνητικών Κλήσεων στο Δίκτυο Κινητής Τηλεφωνίας, σε επίπεδο χονδρικής της MTN
- Η PrimeTel πρέπει να καθοριστεί σαν οργανισμός με σημαντική ισχύ στην Αγορά Απόληξης Φωνητικών Κλήσεων στο Δίκτυο Κινητής Τηλεφωνίας, σε επίπεδο χονδρικής της PrimeTel.
- Η Cablenet πρέπει να καθοριστεί σαν οργανισμός με σημαντική ισχύ στην Αγορά Απόληξης Φωνητικών Κλήσεων στο Δίκτυο Κινητής Τηλεφωνίας, σε επίπεδο χονδρικής της Cablenet.

Μέρος 5 Προτεινόμενες Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις

5.1. Εφαρμοστές Αρχές κατά την Επιλογή των Ρυθμιστικών Υποχρεώσεων

Κατά την επιλογή των ρυθμιστικών υποχρεώσεων, επιβάλλεται όπως εφαρμοστούν συγκεκριμένες αρχές. Κατά αρχή, η επιλογή των ρυθμιστικών υποχρεώσεων πρέπει να ταιριάζει και να διορθώνει τα προσδιορισμένα προβλήματα που προκύπτουν ή δύναται να προκύψουν στην αγορά λόγω της σημαντικής ισχύς η οποία αναγνωρίστηκε στην αγορά. Περαιτέρω, η αρχή της αναλογικότητας πρέπει να αποτελέσει βασικό κριτήριο κατά την επιλογή των μέτρων. Για να διαπιστωθεί ότι το προτεινόμενο μέτρο είναι συμβατό με την αρχή της αναλογικότητας, πρέπει η δράση που θα αναληφθεί να επιδιώκει θεμιτό στόχο, ενώ τα μέσα που θα χρησιμοποιηθούν για την επίτευξη του στόχου πρέπει να είναι τα απαραίτητα και τα κατά το ελάχιστο επαχθή. Επιπρόσθετα, σε περίπτωση όπου συγκεκριμένες υποχρεώσεις θα αρθούν, τότε πρέπει να παρουσιαστούν σαφείς αποδείξεις ότι οι εν λόγω υποχρεώσεις έχουν επιτύχει τον σκοπό τους και ότι είναι συνεπώς περιττές, δεδομένου ότι θεωρείται αποτελεσματικός ο ανταγωνισμός στη σχετική αγορά.

Ο ΕΡΗΕΤ κατά την επιλογή των προς επιβολή ρυθμιστικών υποχρεώσεων έχει καθήκον να λάβει υπόψη τους στόχους πολιτικής όπως αυτοί καταγράφονται στο άρθρο επίτευξη στόχων πολιτικής όπως αυτοί ορίζονται στο άρθρο 8 της Οδηγίας Πλαίσιο:

- προώθηση του ανταγωνισμού στην προσφορά υπηρεσιών/δικτύων/σχετικών διευκολύνσεων ηλεκτρονικών επικοινωνιών,
- ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς, και
- προώθηση των συμφερόντων των καταναλωτών.

Παράλληλα, ο ΕΡΗΕΤ έλαβε σοβαρά υπόψη τον κατάλογο των ρυθμιστικών υποχρεώσεων που δυνατό να επιβάλλονται σε παροχέα με ΣΙΑ (βλ. Μέρος 10 του

N.112(I)/2004), καθώς και το έγγραφο «Revised ERG Common Position on the approach to Appropriate remedies in the ECNS regulatory Framework⁴⁷».

Επιπρόσθετα, στο άρθρο 8 της Οδηγίας Πλαίσιο αναφέρεται ότι οι ρυθμιστικές υποχρεώσεις θα πρέπει να είναι κατάλληλες και αναλογικές σε σχέση με το πρόβλημα που έχει εντοπιστεί και να εφαρμόζονται χωρίς διακρίσεις.

5.2. Προτεινόμενες Ρυθμιστικές Υποχρεώσεις και Αιτιολόγηση

Η Οδηγία Πρόσβασης καθορίζει τις εξής κατηγορίες ρυθμιστικών υποχρεώσεων :

- (α) Υποχρέωση διαφάνειας (άρθρο 9), άρθρο 56 του Νόμου 112(I)/2004
- (β) Υποχρέωση αμεροληψίας (μη διάκρισης) (άρθρο 10), σύμφωνα με το άρθρο 57 του Νόμου 112(I)/2004.
- (γ) Υποχρέωση Λογιστικού Διαχωρισμού (άρθρο 11), σύμφωνα με το άρθρο 58 του Νόμου 112(I)/2004
- (δ) Υποχρεώσεις Πρόσβασης και Χρήσης Ειδικών Ευκολιών Δικτύου (άρθρο 12) σύμφωνα με το άρθρο 59 του Νόμου 112(I)/2004,
- (ε) Υποχρεώσεις Ελέγχου Τιμών και κοστολόγησης (άρθρο 13) σύμφωνα με το άρθρο 60 του Ν.112(I)/2004.

Σύμφωνα με τα όσα έχουν προκύψει από τον ορισμό και την ανάλυση της αγοράς καθώς και την πιο πάνω ανάλυση των αποτελεσμάτων της υφιστάμενης ρύθμισης, η Κύπρος αποτελεί μία γεωγραφική αγορά για τη διαδικασία ρύθμισης της Αγοράς 2. Η έλλειψη ικανοποιητικού ανταγωνισμού, γεγονός το οποίο προκύπτει από την ανάλυση της αγοράς και το δεδομένο ότι η αγορά δεν είναι αρκετά ανεπτυγμένη ώστε από μόνης της να καθορίζει τιμές, τέλη και όρους τερματισμού κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας, σε επίπεδο χονδρικής οδηγούν στο συμπέρασμα ότι τα υφιστάμενα μέτρα και ρυθμιστικές υποχρεώσεις πρέπει να διατηρηθούν.

---

⁴⁷ http://www.erg.eu.int/doc/meeting/erg_06_33_remedies_common_position_june_06.pdf

Δεν υπάρχει στοιχείο /απόδειξη που να δείχνει ότι η αγορά έχει αναπτυχθεί σε τέτοιο επίπεδο έτσι ώστε να μην είναι απαραίτητες πλέον οι πιο πάνω αναφερόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις.

Ο ΕΡΗΕΤ πιστεύει ότι οι προαναφερθείσες ρυθμιστικές υποχρεώσεις είναι κατάλληλες για να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που εντοπίστηκαν στην ανάλυση αγοράς.

Δεδομένου του αποτελέσματος της αξιολόγησης του καθεστώτος της σχετικής αγοράς και του καθορισμού της CYTA, της MTN της PrimeTel και της Cablenet ως οργανισμών με ΣΙΑ,

ο ΕΡΗΕΤ είναι της άποψης ότι,

Σε ότι αφορά στη Cyta οι ακόλουθες ρυθμιστικές υποχρεώσεις πρέπει να διατηρηθούν:

- i. Διαφάνεια,
- ii. Υποχρέωση Μη Διάκρισης,
- iii. Λογιστικός Διαχωρισμός,
- iv. Υποχρεώσεις Πρόσβασης και Χρήσης Ειδικών Ευκολιών Δικτύου,
- v. Υποχρέωση Έλεγχου Τιμών και Κοστολόγησης,

Σε ότι αφορά στην MTN οι πιο κάτω υποχρεώσεις πρέπει να διατηρηθούν:

- i. Διαφάνεια,
- ii. Υποχρέωση Μη Διάκρισης,
- iii. Λογιστικός Διαχωρισμός,
- iv. Υποχρεώσεις Πρόσβασης και Χρήσης Ειδικών Ευκολιών Δικτύου,
- v. Υποχρέωση Έλεγχου Τιμών και Κοστολόγησης,

Σε ότι αφορά στην Primetel οι πιο κάτω υποχρεώσεις πρέπει να επιβληθούν:

- ii. Διαφάνεια,
- ii. Υποχρέωση Μη Διάκρισης,
- iii. Λογιστικός Διαχωρισμός, αναφορικά με τα στοιχεία του δικτύου τα οποία αφορούν αποκλειστικά την υπηρεσία τερματισμού κλήσεων σε μεμονωμένα κινητά δίκτυα. Ο Επίτροπος ασκώντας τη διακριτική ευχέρεια που προβλέπεται από το Νόμο, στο άρθρο 61(3), κρίνει ότι η υποχρέωση για την PrimeTel θα τύχει εφαρμογής κατά τα προβλεπόμενα στο εδάφιο (3) του εν λόγω άρθρου, δηλαδή θα εφαρμοστεί μόλις ο κύκλος εργασιών της εν λόγω εταιρείας, που σχετίζεται με δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, έχει φθάσει τα 50 εκατομμύρια Ευρώ ετησίως.
- iv. Υποχρεώσεις Πρόσβασης και Χρήσης Ειδικών Ευκολιών Δικτύου
- v. Υποχρέωση Έλεγχου Τιμών και Κοστολόγησης,

Σε ότι αφορά στην Cablenet οι πιο κάτω υποχρεώσεις πρέπει να επιβληθούν:

- i. Διαφάνεια,
- ii. Υποχρέωση Μη Διάκρισης,
- iii. Λογιστικός Διαχωρισμός, αναφορικά με τα στοιχεία του δικτύου τα οποία αφορούν αποκλειστικά την υπηρεσία τερματισμού κλήσεων σε μεμονωμένα κινητά δίκτυα. Ο Επίτροπος ασκώντας τη διακριτική ευχέρεια που προβλέπεται από το Νόμο, στο άρθρο 61(3), κρίνει ότι η υποχρέωση για την Cablenet θα τύχει εφαρμογής κατά τα προβλεπόμενα στο εδάφιο (3) του εν λόγω άρθρου, δηλαδή θα εφαρμοστεί μόλις ο κύκλος εργασιών της εν λόγω εταιρείας, που σχετίζεται με δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, έχει φθάσει τα 50 εκατομμύρια Ευρώ ετησίως.
- iv. Υποχρεώσεις Πρόσβασης και Χρήσης Ειδικών Ευκολιών Δικτύου,
- v. Υποχρέωση Έλεγχου Τιμών και Κοστολόγησης.

Ο ΕΡΗΕΤ πιστεύει ότι οι προτεινόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις θα μπορέσουν να αντιμετωπίσουν την αποτυχία στην αγορά, που εντοπίστηκε στην ανάλυση αγοράς.

Οι προτεινόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις θα ισχύσουν για τον τερματισμό φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα δίκτυα⁴⁸ κινητής τηλεφωνίας, σε επίπεδο χονδρικής ανεξαρτήτου τεχνολογίας⁴⁹ σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο Μέρος 3 του παρόντος εγγράφου.

5.3. Διαφάνεια

Η υποχρέωση διαφάνειας υποχρεώνει τους παροχείς με ΣΙΑ, Cyta, MTN, PrimeTel και Cablenet να δημοσιεύουν υπόδειγμα προσφοράς διασύνδεσης με τους όρους και προϋποθέσεις, συμπεριλαμβανομένων και των τελών, αναφορικά με την παροχή της υπηρεσίας τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα. Εφαρμόζοντας την αρχή της διαφάνειας ο ΕΡΗΕΤ θα είναι σε θέση να αξιολογήσει κατά πόσον οι οργανισμοί με ΣΙΑ ανταποκρίνονται και στις υπόλοιπες υποχρεώσεις οι οποίες θα υποβληθούν.

Οι οργανισμοί με ΣΙΑ, έχουν υποχρέωση να δημοσιεύουν τους όρους και προϋποθέσεις, συμπεριλαμβανομένων και των τελών, της υπηρεσίας τερματισμού κλήσεων στο κινητό δίκτυό τους. Η δημοσίευση αυτή οφείλει να επιτρέπει στον ΕΡΗΕΤ να αξιολογήσει κατά πόσο οι οργανισμοί ανταποκρίνονται και στις υπόλοιπες υποχρεώσεις οι οποίες θα υποβληθούν. Μέσα στα πλαίσια του άρθρου 56 του Νόμου, οι οργανισμοί με ΣΙΑ έχουν υποχρέωση δημοσίευσης Υποδείγματος Προσφοράς Διασύνδεσης (ΥΠΔ) το οποίο θα περιλαμβάνει τις υπηρεσίες χονδρικής αγοράς Απόληξης Φωνητικών Κλήσεων στο Δημόσιο Δίκτυο Κινητών Επικοινωνιών τους. Το κάθε Υπόδειγμα Προσφοράς Διασύνδεσης, οφείλει να είναι επαρκώς αναλυτικό, να περιγράφει τις σχετικές προσφορές διαχωρισμένες ανά στοιχείο καθώς και τους όρους πρόσβασης ή διασύνδεσης συμπεριλαμβανομένων των τιμών, προκειμένου τα

---

⁴⁸ 2ης, 3ης και 4ης γενιάς.

⁴⁹ 2G, 3G και 4G.

ενδιαφερόμενα πρόσωπα να μην πληρώνουν για ευκολίες που δεν είναι αναγκαίες για τη ζητούμενη υπηρεσία.

Το ειδικότερο περιεχόμενο και η δημοσίευση των εν λόγω Υποδειγμάτων Προσφοράς Διασύνδεσης υπόκειται στο Περί Συμφωνιών Διασύνδεσης Διάταγμα του 2005 (Κ.Δ.Π.14/2005) και στο περί Καθορισμού των Διαδικασιών Επιβολής Τροποποιήσεων στα Υποδείγματα Προσφοράς Διασύνδεσης και στις Προσφορές Αναφοράς Πρόσβασης Διάταγμα του 2007 (Κ.Δ.Π.112/2007). Τα ΥΠΔ θα ελέγχονται από τον Επίτροπο σύμφωνα με τις διαδικασίες που περιγράφονται στη σχετική νομοθεσία (Περί Καθορισμού διαδικασιών Επιβολής Τροποποιήσεων στα Υποδείγματα Προσφοράς Διασύνδεσης και στις Προσφορές Αναφοράς Πρόσβασης Διάταγμα του 2007, (Κ.Δ.Π.112/2007), και Περί Συμφωνιών Διασύνδεσης Διάταγμα, (Κ.Δ.Π.14/2005)).

Ο ΕΡΗΕΤ κρίνει ότι η υποχρέωση της διαφάνειας, στον βαθμό και τη μορφή που υφίσταται ήδη με βάση τις ισχύουσες διατάξεις της υφιστάμενης νομοθεσίας, πρέπει να διατηρηθεί για την CYTA και την MTN και να επιβληθεί στην PrimeTel και Cablenet.

5.4. Υποχρέωση Μη Διάκρισης

Η ρύθμιση αυτή μπορεί να απαγορεύσει κάθε είδους διάκριση και καλύπτει οποιασδήποτε μορφή άνισης μεταχείρισης των πελατών μιας εταιρείας και αυτών των ανταγωνιστών της. Αναφορικά με την αγορά τερματισμού κλήσεων σε μεμονωμένα κινητά δίκτυα, η απαγόρευση της διάκρισης θα επιτύχει την παροχή της υπηρεσίας σε όλους τους παροχείς κάτω από ίσους όρους και προϋποθέσεις. Για παράδειγμα, οι παροχείς με σημαντική ισχύ στην αγορά θα παρέχουν υπηρεσίες σε καλούντες χρήστες εκτός δικτύου από άλλα δίκτυα (σταθερά και κινητά) στο ίδιο επίπεδο ποιότητας από ότι σε αυτούς που καλούν εντός δικτύου. Η υποχρέωση για μη διακριτική μεταχείριση θα διασφαλίσει επιπρόσθετα από την ποιότητα της παρεχόμενης υπηρεσίας και ομοιομορφία αναφορικά με το ύψος της τιμολόγησης. Οι οργανισμοί με ΣΙΑ, έχουν υποχρέωση μη διάκρισης, όπως αναφέρεται στο άρθρο 57 του Νόμου. Θα διασφαλίζουν ότι παρέχουν πρόσβαση στην σχετική υπηρεσία

εφαρμόζοντας ισοδύναμους όρους σε ισοδύναμες περιστάσεις σε πρόσωπα που παρέχουν ισοδύναμες υπηρεσίες, και θα παρέχουν υπηρεσίες και πληροφορίες σε τρίτους υπό τους ίδιους όρους και της ίδιας ποιότητας με τις παρεχόμενες για τις δικές τους υπηρεσίες ή τις υπηρεσίες των θυγατρικών τους ή των εταίρων τους.

Ο ΕΡΗΕΤ κρίνει ότι η υποχρέωση μη διάκρισης, στον βαθμό και τη μορφή που υφίσταται ήδη με βάση τις ισχύουσες διατάξεις της υφιστάμενης νομοθεσίας, πρέπει να διατηρηθεί για την CYTA και την MTN και να επιβληθεί στην PrimeTel και Cablenet.

5.5. Λογιστικός Διαχωρισμός

Ο λογιστικός διαχωρισμός αναφορικά με τα στοιχεία του δικτύου τα οποία αφορούν αποκλειστικά την υπηρεσία τερματισμού κλήσεων σε μεμονωμένα κινητά δίκτυα θα βοηθήσει ώστε να προβάλλει τόσο τα στοιχεία κόστους της υπηρεσίας όσο και την κερδοφορία της συγκεκριμένης υπηρεσίας τερματισμού κλήσεων. Ο Επίτροπος δύναται να απαιτεί από τους οργανισμούς με ΣΙΑ να καθιστούν διακριτές και διαφανείς τις τιμές χονδρικής πώλησης και τις εσωτερικές τους τιμολογήσεις προκειμένου να ελέγχεται, μεταξύ άλλων, η τήρηση της υποχρέωσης αμεροληψίας και να αποτρέπεται ενδεχόμενη παράνομη σταυροειδής επιδότηση.

Ο ΕΡΗΕΤ κρίνει ότι οι υφιστάμενες υποχρεώσεις λογιστικού διαχωρισμού δέον όπως διατηρηθούν για την CYTA και την MTN και να επιβληθεί στην PrimeTel και στην Cablenet. Οι διαδικασίες που ακολουθούν οι οργανισμοί με ΣΙΑ σε σχέση με την παρούσα υποχρέωση ορίζονται στο περί καθορισμού μεθοδολογίας υπολογισμού του κόστους και λογιστικού διαχωρισμού διάταγμα.

Ο Επίτροπος ασκώντας τη διακριτική ευχέρεια που προβλέπεται από το Νόμο, στο άρθρο 61(3), κρίνει ότι η υποχρέωση για την PrimeTel και την Cablenet θα τύχει εφαρμογής κατά τα προβλεπόμενα στο εδάφιο (3) του εν λόγω άρθρου, δηλαδή η υποχρέωση θα εφαρμοστεί μόλις ο κύκλος εργασιών της εν λόγω εταιρείας, έχει που

σχετίζεται με δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, φθάσει τα 50 εκατομμύρια Ευρώ.

5.6. Υποχρεώσεις Πρόσβασης και Χρήσης Ειδικών Ευκολιών Δικτύου

Η υποχρέωση για πρόσβαση και χρήση ειδικών ευκολιών δικτύου είναι απαραίτητη ώστε να διασφαλιστεί η διαλειτουργικότητα των δικτύων. Η πρόσβαση παρά το γεγονός ότι παρέχεται και από τους δύο παροχείς, είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί η διαλειτουργικότητα των δικτύων και των επικοινωνιών.

Ο ΕΡΗΕΤ κρίνει ότι η υποχρέωση για πρόσβαση και χρήση ειδικών ευκολιών δικτύου πρέπει να διατηρηθεί για την CYTA και την MTN και να επιβληθεί στην PrimeTel και Cablenet.

5.7. Έλεγχος Τιμών & Κοστοστρεφής Τιμολόγηση

Η κοστοστρεφής τιμολόγηση, δηλαδή η παροχή της υπηρεσίας τερματισμού σε τιμές βάσει κόστους είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική ώστε να αποτραπούν οποιεσδήποτε υπερβολικά υψηλές χρεώσεις πέραν του κόστους και εύλογου κέρδους, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί στρέβλωση στην αγορά λόγω υπερβολικών χρεώσεων.

Ο ΕΡΗΕΤ θεωρεί ότι η διατήρηση της ρύθμισης του τέλους τερματισμού κλήσεων σε κινητά δίκτυα σε οργανισμού με ΣΙΑ διατηρεί τις θετικές συνέπειες στην αγορά της κινητής τηλεφωνίας στην Κυπριακή αγορά.

Επιβάλλοντας τα τέλη τερματισμού κινητής τηλεφωνίας, συγκεκριμένα από σταθερό σε κινητό, να τιμολογούνται σε κοστοστρεφή επίπεδα οι επιλογές των καταναλωτών δεν στρεβλώνονται με αποτέλεσμα να επιλέγουν τη χρήση μεταξύ κινητού και σταθερού με βάση την ανάγκη τους και όχι με βάση το κόστος.

Η υποχρέωση για κοστοστρεφή τέλη αφαιρεί τη δυνατότητα από τους παροχείς να χρεώνουν ψηλά τέλη τερματισμού για να χρηματοδοτούν χαμηλές χρεώσεις πρόσβασης/ εκκίνησης στρεβλώνοντας έτσι σημαντικά κλήσεων εντός δικτύου κινητών.

Επομένως, η διατήρηση και η επιβολή της ρυθμιστικής υποχρέωσης για κοστοστρεφή τιμολόγηση θα λειτουργήσει προς όφελος των κλήσεων από κινητό σε κινητό και παράλληλα θα δημιουργήσει ισότιμο ανταγωνιστικό περιβάλλον για τις κλήσεις από σταθερό σε κινητό.

Ο ΕΡΗΕΤ κρίνει ότι πρέπει να επιβληθεί στην Cyta και την MTN ως προς την κοστοστρέφεια των τελών τερματισμού στα κινητά τους δίκτυα η εφαρμογή της Σύστασης της Επιτροπής της 7/5/2009 σχετικά με την κανονιστική ρύθμιση των τελών τερματισμού σταθερών και κινητών επικοινωνιών στην Ε.Ε.⁵⁰ Αυτό συνιστά μεταξύ άλλων τη χρήση της προσέγγισης από τα κάτω προς τα επάνω με μοντέλα μακροπρόθεσμου οριακού κόστους (Bottom-up LRIC) ως σχετική λογιστική μεθοδολογία και βάση κόστους το τρέχον κόστος (current cost). Η χονδρική τιμή τερματισμού στα δίκτυα Cyta και MTN θα καθοριστεί ως ισοδύναμη με την κοστοστρεφή τιμή τερματισμού ως το αποτέλεσμα της εφαρμογής του μοντέλου Bottom-up LRIC με βάση τις πρόνοιες της Σύστασης της Επιτροπής της 7/5/2009. Μέχρι την ολοκλήρωση του μοντέλου (εντός του 2015) και την εξαγωγή αποτελεσμάτων, η χονδρική τιμή τερματισμού για την Cyta και την MTN καθορίζεται από το αποτέλεσμα του Top-down LRIC μοντέλου που διατηρεί η Cyta όπως αυτό θα ελεγχθεί και θα επιβεβαιωθεί από τον ΕΡΗΕΤ (Μεταβατική Τιμή Τερματισμού).

Λαμβάνοντας υπόψη τη διαφορετικότητα του νεοεισερχόμενου εναλλακτικού παροχέα κινητών δικτύων Primetel η επιβολή αντιστοίχων υποχρεώσεων προς την PrimeTel καθορίζεται ως ακολούθως:

---

⁵⁰ Commission Recommendation of 7.5.2009 on the Treatment of Fixed and Mobile Termination Rates in the EU

σε υποχρέωση καθορισμού μέγιστου ύψους τελών τερματισμού κινητής τηλεφωνίας⁵¹ ισοδύναμου με το κοστοστρεφές τέλος τερματισμού ως αυτό θα καθοριστεί με βάση τις κατευθυντήριες αρχές της Σύστασης της Επιτροπής της 7/5/2009, δηλ. την εφαρμογή του μοντέλου από τα κάτω προς τα επάνω μακροχρόνιου οριακού κόστους (Bottom-up LRIC), σχετικά με την κανονιστική ρύθμιση των τελών τερματισμού σταθερών και κινητών επικοινωνιών στην Ε.Ε., ή μέχρι την ολοκλήρωση του μοντέλου και την εξαγωγή αποτελεσμάτων, η χονδρική τιμή τερματισμού καθορίζεται από το αποτέλεσμα του Top-down LRIC μοντέλου που διατηρεί η Cyta όπως αυτό θα ελεγχθεί και θα επιβεβαιωθεί από τον ΕΡΗΕΤ (Μεταβατική Τιμή Τερματισμού),

πλέον 40%⁵² την περίοδο έως και 31.12.2015

πλέον 20% την περίοδο έως και 31.12.2016

και στη συνέχεια ευθυγράμμιση με τα κοστοστρεφή τέλη ως αυτά εξάγονται και εφαρμόζονται από το μοντέλο από τα κάτω προς τα επάνω (Bottom Up LRIC) μακροχρόνιου οριακού κόστους .

Η ασύμμετρη αυτή ρύθμιση δικαιολογείται ως εξής:

Είναι εύλογο να θεωρήσει κανείς ότι τα πραγματικά κόστη της PrimeTel για τον τερματισμό κλήσεων στο παρόν αρχικό στάδιο ανάπτυξης του δικτύου της είναι υψηλότερα εκείνων τόσο των εταιρειών Cyta και MTN όσο και των περισσότερων κινητών δικτύων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που υφίστανται ήδη προ πολλού. Αυτό επειδή η πιο πάνω εταιρεία, μεταξύ άλλων λόγων,

---

⁵¹ Οι όροι και οι προϋποθέσεις παροχής του τέλους τερματισμού σε κινητά δίκτυα δημοσιεύονται στο Υπόδειγμα Προσφοράς Διασύνδεσης το οποίο υπόκειται στο Περί Συμφωνιών Διασύνδεσης Διάταγμα του 2005 (Κ.Δ.Π.14/2005) και στο περί Καθορισμού των Διαδικασιών Επιβολής Τροποποιήσεων στα Υποδείγματα Προσφοράς Διασύνδεσης και στις Προσφορές Αναφοράς Πρόσβασης Διάταγμα του 2005 (Κ.Δ.Π.112/2007). Τα ΥΠΔ θα εγκρίνονται από τον Επίτροπο σύμφωνα με τις διαδικασίες που περιγράφονται στη σχετική νομοθεσία (Περί Καθορισμού διαδικασιών Επιβολής Τροποποιήσεων στα Υποδείγματα Προσφοράς Διασύνδεσης και στις Προσφορές Αναφοράς Πρόσβασης Διάταγμα του 2005, (Κ.Δ.Π.15/2005), και Περί Συμφωνιών Διασύνδεσης Διάταγμα, (Κ.Δ.Π.14/2005)).

⁵² Με βάση το έγγραφο του ERG (07) 83 τα τέλη τερματισμού των παροχών με μερίδια αγοράς χαμηλότερα του 10% έχουν μέσο όρο 47% ψηλότερα τέλη τερματισμού κινητής τηλεφωνίας από τα χαμηλότερα στη χώρα και παροχές με μερίδια αγοράς μεταξύ 10%-20% έχουν μέσο όρο 13% ψηλότερα τέλη τερματισμού κινητής τηλεφωνίας από τα χαμηλότερα στη χώρα.

- (α) δεν έχει ακόμη σημαντικές οικονομίες κλίμακας, εξ αιτίας του μικρού μεγέθους του δικτύου της και αριθμού των συνδρομητών της (2% της αγοράς),
- (β) έχει πρόσθετα έξοδα (πρόσληψης και εκπαίδευσης προσωπικού, διαφήμισης, διαπραγμάτευσης εμπορικών συμφωνιών, κόστος περιαγωγής, κλπ) που συνδέονται με την αρχική ανάπτυξη ενός δικτύου και που βαρύνουν ως εκ τούτου ποσοστιαία λιγότερο την Cyta και MTN,
- (δ) δεν έχει αποσβέσει τις επενδύσεις για το δίκτυό της, σε αντίθεση με την Cyta και την MTN, το κινητό δίκτυο των οποίων υφίσταται εδώ και πολλά χρόνια,
- (ε) δεν έχει τις οικονομίες συγκέντρωσης καθέτων και οριζοντίων δραστηριοτήτων που έχει η Cyta και η MTN σε ένα εταιρικό σχήμα, με κοινό προσωπικό, εταιρικό προφίλ, εξοπλισμό κλπ.

Επιπρόσθετα, η επιβολή υποχρέωσης διατήρησης κοστοστρεφών τιμών σε ένα νεοεισερχόμενο φορέα κινητής τηλεφωνίας, που αντιμετωπίζει μια ώριμη αγορά, ένα σημαντικά ισχυρότερο ανταγωνιστή και μια συνεχώς εξελισσόμενη δομή του δικτύου του είναι μη εύλογη. Η θέση αυτή είναι συνεπής με τις διαπιστώσεις του ERG στο σχετικό έγγραφο της 1^{ης} Απριλίου 2004⁵³ και στο μεταγενέστερο έγγραφο της 28^{ης} Φεβρουαρίου 2007. Στο σχετικό έγγραφο η ασύμμετρη ρύθμιση υποστηρίζεται όταν τα μερίδια της λιανικής αγοράς είναι ιδιαίτερα συγκεντρωμένα, όπως και στη περίπτωση της Κυπριακής αγοράς, και στόχος της Ρυθμιστικής Αρχής μέσω της ασύμμετρης ρύθμισης είναι η προώθηση και η διατήρηση του ανταγωνισμού σε μακροχρόνια βάση.

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω η εφαρμογή της σταδιακής μείωσης των τελών τερματισμού κινητής τηλεφωνίας για τον εναλλακτικό παροχέα κινητών δικτύων, Primetel θα οδηγήσει μακροχρόνια στη συμμετρία των τελών τερματισμού μεταξύ των τεσσάρων παροχέων, θα υποστηρίξει τη περαιτέρω ανάπτυξη του ανταγωνισμού και της αποδοτικότητας των παροχέων χωρίς να προκαλέσει οποιαδήποτε αναστάτωση στην Κυπριακή αγορά.

---

⁵³ «Κοινή θέση του ERG στην επιβολή κατάλληλων ρυθμιστικών παρεμβάσεων σύμφωνα με το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο».

Η υποχρέωση για άμεση εφαρμογή της κοστοστρέφειας θα ήταν άλλωστε δυσανάλογη, δεδομένων των υφιστάμενων χαμηλών τελών τερματισμού των CYTA και MTN.

Τα αναγκαία στατιστικά στοιχεία για τον υπολογισμό του κόστους τερματισμού φωνητικών κλήσεων στο δίκτυο της PrimeTel είναι απίθανο να είναι διαθέσιμα στο άμεσο μέλλον, βάσει παραδοχής της εταιρείας λόγω της σχετικά πρόσφατης δραστηριοποίησης και του μικρού και εξελισσόμενου όγκου κίνησης.

Τα πιο πάνω συνάδουν απόλυτα και με τη θέση της Επιτροπής στο άρθρο 17 του προοιμίου της σχετικής Σύστασης όπου αναφέρεται ότι οι νεοεισερχόμενοι σε αγορές κινητών επικοινωνιών μπορεί να υπόκεινται σε υψηλότερο κόστος ανά μονάδα για μια μεταβατική περίοδο προτού επιτευχθεί η ελάχιστη αποδοτική κλίμακα. Σε τέτοιες περιπτώσεις η ΕΡΑ μπορεί, αφού διαπιστωθεί ότι στην αγορά λιανικής υφίστανται εμπόδια για την είσοδο στην αγορά και την επέκταση, να τους επιτρέψουν να ανακτήσουν το αυξημένο οριακό κόστος τους σε σύγκριση με το αντίστοιχο ενός υποδείγματος φορέα εκμετάλλευσης για μεταβατική περίοδο έως και τεσσάρων ετών από την είσοδο στην αγορά.

Ο ΕΡΗΕΤ πιστεύει ότι η εφαρμογή της αρχής της κοστοστρέφειας με βάση την μεθοδολογία ως αυτή καθορίζεται στην Σύσταση της Επιτροπής της 7/5/2009 είναι για τους εγκατεστημένους παροχείς, Cyta και MTN η αποδοτικότερη υποχρέωση η οποία μπορεί να επιβληθεί στον τερματισμό κλήσεων σε κινητά δίκτυα στην Κύπρο λαμβάνοντας υπόψη τη μη ύπαρξη εναλλακτικών προϊόντων στην συγκεκριμένη αγορά.

Ο Επίτροπος δεν θεωρεί ότι τα ίδια ισχύουν για την Cablenet ως MVNO ούτε ερμηνεύει τις σχετικές πρόνοιες της Σύστασης, αλλά και του Επεξηγηματικού Μνημονίου που τη συνοδεύει ως δικαιολογούσες εξαίρεση (δηλ. glidepath) στην περίπτωση καθορισμού του χονδρικού τέλους τερματισμού για ένα MVNO.

**Εξέταση 2: Απόληξη (Τερματισμός) Φωνητικών Κλήσεων σε Μεμονωμένα Δίκτυα Κινητής Τηλεφωνίας,
σε επίπεδο χονδρικής**

Έγγραφο Κοινοποίησης

20/02/2015

Ως εκ τούτου, στην περίπτωση της Cablenet ισχύει το τέλος τερματισμού του παροχέα που της προσφέρει πρόσβαση.

Μέρος 6 Αξιολόγηση Επιπτώσεων Προτεινόμενων Ρυθμιστικών Υποχρεώσεων

Με βάση τις προτεινόμενες ρυθμιστικές υποχρεώσεις ο ΕΡΗΕΤ έχει καθορίσει τους παροχείς κινητών δικτύων και υπηρεσιών στην Κυπριακή αγορά ως οργανισμούς με Σημαντική Ισχύ στην αγορά της χονδρικής απόληξης κλήσεων σε κινητά δίκτυα.

Ως εκ τούτου έχουν επιβληθεί στους παροχείς κινητών δικτύων ή και υπηρεσιών υποχρεώσεις για πρόσβαση και χρήση ειδικών ευκολιών δικτύου, υποχρέωση για διαφάνεια, μη διάκριση, λογιστικού διαχωρισμού και ελέγχου τιμών και κοστολόγησης.

Η ρύθμιση των τελών τερματισμού σε κινητά δίκτυα των παροχών κινητής τηλεφωνίας θα αποτρέψει οποιαδήποτε κατάχρηση διαπραγματευτικής ισχύος στην αγορά από τους κινητούς παροχείς. Τόσο το τέλος τερματισμού όσο και οι όροι και οι προϋποθέσεις σύναψης της εμπορικής συμφωνίας μεταξύ των μερών για την παροχή της υπηρεσίας τερματισμού καθορίζονται για όλους τους παροχείς σε αντίστοιχα Υποδείγματα Προσφοράς Διασύνδεσης. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα η δυνατότητα άσκησης διαπραγματευτικής ισχύος η οποία δυνατόν να πηγάζει από το μέγεθος, τα μερίδια αγοράς, αλλά κυρίως από τη μη ύπαρξη υποκατάστατων προϊόντων και την ανελαστικότητα στη ζήτηση του προϊόντος να έχει αφαιρεθεί από τους παροχείς ώστε να αποφευχθούν οποιεσδήποτε στρεβλώσεις στην αγορά από τέτοια πιθανή συμπεριφορά. Παράλληλα, οι σταθεροί παροχείς μπορούν να ανταγωνίζονται ισότιμα τους κινητούς παροχείς για να παραδώσουν κίνηση φωνής σε κινητά δίκτυα.

Επιπρόσθετα, τα τέλη τερματισμού όπως αυτά θα ρυθμιστούν από τον ΕΡΗΕΤ με βάση τη Σύσταση της Επιτροπής της 7/5/2009, δημιουργούν την προοπτική για ωφελήματα χαμηλότερου κόστους προς τον καταναλωτή αναφορικά με τα λιανικά

Εξέταση 2: Απόληξη (Τερματισμός) Φωνητικών Κλήσεων σε Μεμονωμένα Δίκτυα Κινητής Τηλεφωνίας, σε επίπεδο χονδρικής

Έγγραφο Κοινοποίησης

20/02/2015

τέλη κυρίως για κλήσεις εκτός δικτύου με αποτέλεσμα οι επιλογές των καταναλωτών να μην στρεβλώνονται.

Σημαντική επίτευξη της υφιστάμενης ρύθμισης θα είναι και η σταδιακή μείωση των τελών τερματισμού για την εταιρεία PrimeTel με αποτέλεσμα την απόλυτη συμμετρία μεταξύ των εταιρειών.

Παράρτημα Α – Ερωτηματολόγιο προς Παροχείς

Βλέπετε επισυναπτόμενο έγγραφο

Παράρτημα Β – Απαντήσεις Παροχέων στο Ερωτηματολόγιο του Παραρτήματος Α (Εμπιστευτικό)

Βλέπετε επισυναπτόμενα έγγραφα

1. Παράρτημα Β - Απαντήσεις ΑΤΗΚ.xls
2. Παράρτημα Β - Απαντήσεις MTN.pdf
3. Παράρτημα Β - Απαντήσεις Lemontel.xls
4. Παράρτημα Β - Απαντήσεις Primetel.xls

Παράρτημα Γ - Έρευνα Καταναλωτών

Βλέπετε επισυναπτόμενο έγγραφο

Παράρτημα Γ - Έρευνα Καταναλωτών

Παράρτημα Δ – Σχόλια Παροχέων στη Δημόσια Διαβούλευση⁵⁴ και αξιολόγηση

Βλέπετε επισυναπτόμενα έγγραφα

Παράρτημα Δ – Σχόλια MTN στη Δημόσια Διαβούλευση και αξιολόγηση.doc

Παράρτημα Δ – Σχόλια ΑΤΗΚ στη Δημόσια Διαβούλευση και αξιολόγηση

Παράρτημα Δ – Σχόλια Cablenet στη Δημόσια Διαβούλευση και αξιολόγηση

Παράρτημα Δ – Σχόλια Primetel στη Δημόσια Διαβούλευση και αξιολόγηση

---

⁵⁴ Κατά την ημερομηνία διεξαγωγής της Δημόσιας Διαβούλευσης η εξεταζόμενη αγορά αντιστοιχούσε στην αγορά 7 της Σύστασης του 2007, ως εκ τούτου το έγγραφο διαβούλευσης το οποίο τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση αναφέρεται στην Αγορά 7.

Παράρτημα Ε – Επιστολή ΕΠΑ

**ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ**

Αρ.Φακ.: 05.34.001

30 Απριλίου 2014

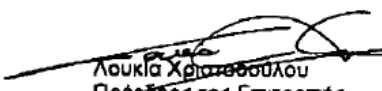
Επίτροπος Ρυθμίσεως
Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και
Ταχυδρομείων

**ΘΕΜΑ: Έγγραφο της Δημόσιας Διαβούλευσης για την αξιολόγηση ex ante
ρύθμισης, την ανάλυση για την ύπαρξη αποτελεσματικού ανταγωνισμού και
καθορισμού παροχέα με ΣΙΑ και το σχέδιο ρυθμιστικών μέτρων αναφορικά με την
τη χονδρική αγορά απόληξης (τεματισμός) φωνητικών κλήσεων σε μεμονωμένα
δίκτυα κινητών επικοινωνιών (αγορά 7)**

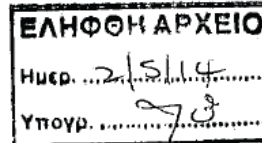
Αναφέρομαι στο πιο πάνω θέμα και σας πληροφορώ ότι η Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού αφού εξέτασε ενδελεχώς τα στοιχεία και πληροφορίες που αποστείλατε κατέληξε πως δεν έχει ένσταση αναφορικά με τη διαδικασία ή τα πορίσματα του γραφείου του Επίτροπου Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων για την ανάλυση της υπό αναφορά αγοράς, υπό την έννοια ότι αυτή πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τις σχετικές οδηγίες, κατευθυντήριες γραμμές και συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και μέσα στα πλαίσια της Νομοθεσίας που διέπει το ΓΕΡΗΕΤ.

Διευκρινίζεται ότι η Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού δεν δεσμεύεται να ακολουθήσει τον ίδιο ορισμό αγορών αναφορικά με τα ίδια προϊόντα ή τις υπηρεσίες σε μια εκ των υστέρων (ex post) έρευνα που ενδεχόμενα θα κληθεί να διενεργήσει.

Με εκτίμηση

Λουκία Χριστοφίδου
Πρόεδρος της Επιτροπής
Προστασίας του Ανταγωνισμού

16 08 04 04. 001

Συνεχρη
135617
135622

**ΜΕ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ &
ΤΗΛΕΟΜΟΙΟΥΤΥΠΟ**

Παράρτημα ΣΤ – Γλωσσάριο

ΚΥΤΑ	Σημαίνει την Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου
ΓΕΡΗΕΤ	Σημαίνει το Γραφείο Επιτρόπου Ρυθμίσεως Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών και Ταχυδρομείων
ΕΠΑ	Σημαίνει την Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού
ΕΕ ή Επιτροπή	Σημαίνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
ΕΡΑ	Σημαίνει Εθνική Ρυθμιστική Αρχή
ΣΙΑ	Σημαντική Ισχύς στην Αγορά
Σημαντική Ισχύς στην Αγορά	σημαίνει τον προσδιορισμό της θέσης που κατέχει ένας Παροχέας στην αγορά η οποία, είτε ατομικά είτε σε συνεργασία με άλλους Παροχείς, συνιστά μια θέση ισοδύναμη με τα νομικά κριτήρια βάσει των οποίων ορίζεται η δεσπόζουσα θέση σύμφωνα με την Κοινοτική νομολογία, συγκεκριμένα βρίσκεται σε θέση οικονομικής ισχύος, που επιτρέπει στον Παροχέα ή τους Παροχείς να συμπεριφέρονται, σε σημαντικό βαθμό, ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές, τους πελάτες της/τους και εν τέλει τους καταναλωτές. Ο προσδιορισμός ύπαρξης Σημαντικής Ισχύος στην Αγορά θα ισοδυναμεί με το συμπέρασμα ότι στην υπό εξέταση αγορά δεν υπάρχει αποτελεσματικός ανταγωνισμός,

Συλλογική Δεσπόζουσα θέση	σημαίνει τις περιπτώσεις εκείνες όπου δύο ή περισσότεροι Παροχείς λειτουργούν σε μία αγορά, η δομή της οποίας θεωρείται ότι προσφέρεται για συντονισμένες ενέργειες, δηλαδή ενθαρρύνει την παράλληλη ή ευθυγραμμισμένη ανταγωνιστική συμπεριφορά. Προκειμένου να διασφαλισθεί η ορθή ερμηνεία του ορισμού της έννοιας «συλλογική δεσπόζουσα θέση», πρέπει να ακολουθείται πιστά η σχετική νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, καθώς και τη σχετική πρακτική της Επιτροπής.
ΥΠΑ	Υπόδειγμα Προσφοράς Διασύνδεσης
2G	Second Generation Network
3G	Third Generation Network
4G	Forth Generation Network
GSM	Global System for Mobile Communications
MVNO	Mobile Virtual Network Operator
SMS	Short Message Service